

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PRÁVO A LEGISLATIVA EVROPSKÉ UNIE

Autor práce: Zuzana Karásková

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ing. Ladislav Skořepa, Ph.D.

Katedra: Katedra evropských studií a veřejné správy

2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi a Ing. Ladislavu Skořepovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	8
1. Cíl a metodika bakalářské práce	9
2. Zřizovací smlouvy.....	10
2.1 Smlouva o založení Evropského společenství (1945).....	11
2.2 Schumanův plán (1950)	11
2.3 Pařížská smlouva o Evropském společenství uhlí a oceli (1951)	12
2.4 Římské smlouvy o EHS a EUROATOM (1957).....	12
2.4.1 Evropské hospodářské společenství.....	13
2.4.2 EUROATOM.....	13
2.5 Slučovací smlouva (1965).....	14
2.6 Jednotný evropský akt (1986)	14
2.7 Maastrichtská smlouva – Smlouva o Evropské unii (1992).....	16
2.7.1 Ekonomická oblast.....	16
2.7.2 Společná zahraniční a bezpečnostní politika.....	17
2.7.3 Policejní a justiční spolupráce.....	18
2.8 Amsterodamská smlouva (1997)	18
2.9 Smlouva z Nice (2001).....	19
2.10 Evropská ústavní smlouva (2004).....	20
2.11 Lisabonská smlouva – Reformní smlouva (2007)	20
2.12 Zakotvení smluv v právním systému Unie	21
3. Evropské právo.....	22
3.1 Princip nadřazenosti	22
3.2 Přímá účinnost práva ES	23
3.3 Ochrana před porušováním práva ES.....	23
3.4 Právo Evropských společenství	24
3.5 Prameny práva Evropského společenství.....	25
3.5.1 Primární právo.....	25
3.5.2 Sekundární právo	25
3.5.2.1 Nařízení.....	26
3.5.2.2 Směrnice.....	26
3.5.2.3 Doporučení a stanoviska	27
3.5.2.4 Rozhodnutí.....	27
3.5.3 Vztah mezi primárním a sekundárním právem	28

3.5.4	Komunitární právo	28
3.5.5	Unijní právo	28
3.5.6	Mezinárodní smlouvy.....	29
3.5.6.1	Dohody o přidružení	29
3.5.6.2	Dohody o spolupráci	30
3.5.6.3	Obchodní dohody	30
3.5.7	Nepsané prameny práva	30
3.5.7.1	Obecné právní zásady	30
3.5.7.2	Obyčejové právo	31
3.5.7.3	Dohody mezi členskými státy	31
3.6	Výklad evropského práva.....	32
3.6.1	Doslovný gramatický výklad	32
3.6.2	Systematický výklad	33
3.6.3	Teleologický výklad.....	33
3.6.4	Srovnávací výklad.....	33
3.7	Sbližování národního práva s právem ES	33
3.7.1	Evropská dohoda.....	34
3.7.2	Usnesení vlády České republiky	34
3.7.3	Bílá kniha Komise Evropských společenství.....	34
4.	Legislativa Evropské unie	36
4.1	Rozhodování Evropské unie	36
4.2	Legislativní proces v Evropské unii.....	37
4.2.1	Komise a Rada bez zapojení Evropského parlamentu	37
4.2.2	Komise a Rada, které musí normu konzultovat s Evropským parlamentem.....	37
4.2.3	Komise a Rada ve spolupráci s Evropským parlamentem, tzv. postup spolupráce	37
4.2.4	Komise samotná na základě pravomocí delegovaných Radou	38
4.3	Hlavní aktéři rozhodovacího procesu Evropské unie.....	38
4.3.1	Evropský parlament	38
4.3.1.1	Legislativní pravomoc.....	39
4.3.1.2	Rozpočtová pravomoc.....	39
4.3.1.3	Kontrolní pravomoc	39
4.3.2	Rada Evropské unie.....	40

4.3.3	Evropská komise	40
4.3.3.1	Výkonná pravomoc	41
4.3.3.2	Zákonodárná pravomoc.....	42
4.3.3.3	Kontrolní pravomoc	42
5.	Soudnictví Evropské unie	43
5.1	Evropský soudní dvůr	43
5.1.1	Soudci.....	44
5.1.2	Generální advokáti	44
5.1.3	Formy rozhodování	45
5.1.4	Možnosti řízení.....	46
5.1.4.1	Řízení pro zanedbání povinnosti.....	46
5.1.4.2	Anulační řízení	46
5.1.4.3	Řízení pro neplnění závazků	46
5.1.4.4	Odpovědnostní řízení	47
5.1.4.5	Zaměstnanecké řízení.....	47
5.1.4.6	Pravomoc vyjádření znaleckého posudku.....	47
5.1.4.7	Podmínečné řízení.....	47
5.1.4.8	Prejudiční řízení	47
5.1.5	Řízení před soudním dvorem	48
5.1.5.1	Náklady řízení	49
5.1.5.2	Jazykový režim.....	49
5.2	Soud prvního stupně.....	49
5.2.1	Rozhodování SPS.....	50
5.2.2	Pravomoc	50
5.3	Vztah ESD a SPS	50
6.	Evropská ústavní smlouva a Lisabonská smlouva.....	52
6.1	Smlouva o Ústavě pro Evropu	52
6.1.1	Deklarace z Laekenu	52
6.1.2	Text Ústavní smlouvy	52
6.1.3	Ratifikace	53
6.1.4	Obnovené jednání.....	54
6.2	Lisabonská smlouva.....	54
6.2.1	Demokratičtější a transparentnější Evropa.....	55
6.2.2	Efektivnější Evropa.....	56

6.2.3	Evropa práv a hodnot, zajišťující svobodu, solidaritu a bezpečnost.....	56
6.2.4	Evropa jako globální aktér	57
6.2.5	Ratifikace v ČR.....	57
	Závěr	59
	Seznam použité literatury.....	60
	Seznam zkratek	62
	Abstrakt	63
	Abstract	64

Úvod

Evropská unie je svazek demokratických evropských zemí, které navázaly společné úsilí o mír a prosperitu. Evropská unie není státem, který by měl nahrazovat stávající evropské státy. EU je ve skutečnosti ojedinělá. Její členské státy vytvořily orgány, na které přenesly část své suverenity. Jsou to orgány rozhodující o určitých záležitostech společného zájmu. Orgány EU si nemohou samy stanovit své pravomoci a ani způsoby, jak je budou naplňovat. Jejich pravomoc je odvozena z vůle demokraticky zvolených a kontrolovaných vlád členských států. Tyto státy sepsaly a schválily zakládající smlouvy a společné orgány jsou těmito smlouvami vázány, aniž by je mohly měnit. Zároveň však na základě těchto smluv získaly orgány EU jistou samostatnost v jednání a staly se tak do značné míry partnery vlád členských států.

Cílem Evropské unie je například podporování ekonomického a sociálního vývoje, vysoké úrovně zaměstnanosti, posilování ochrany práv občanů členských zemí, zachování rozvíjení EU jako prostoru svobody, bezpečnosti a práva, vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie.

1. Cíl a metodika bakalářské práce

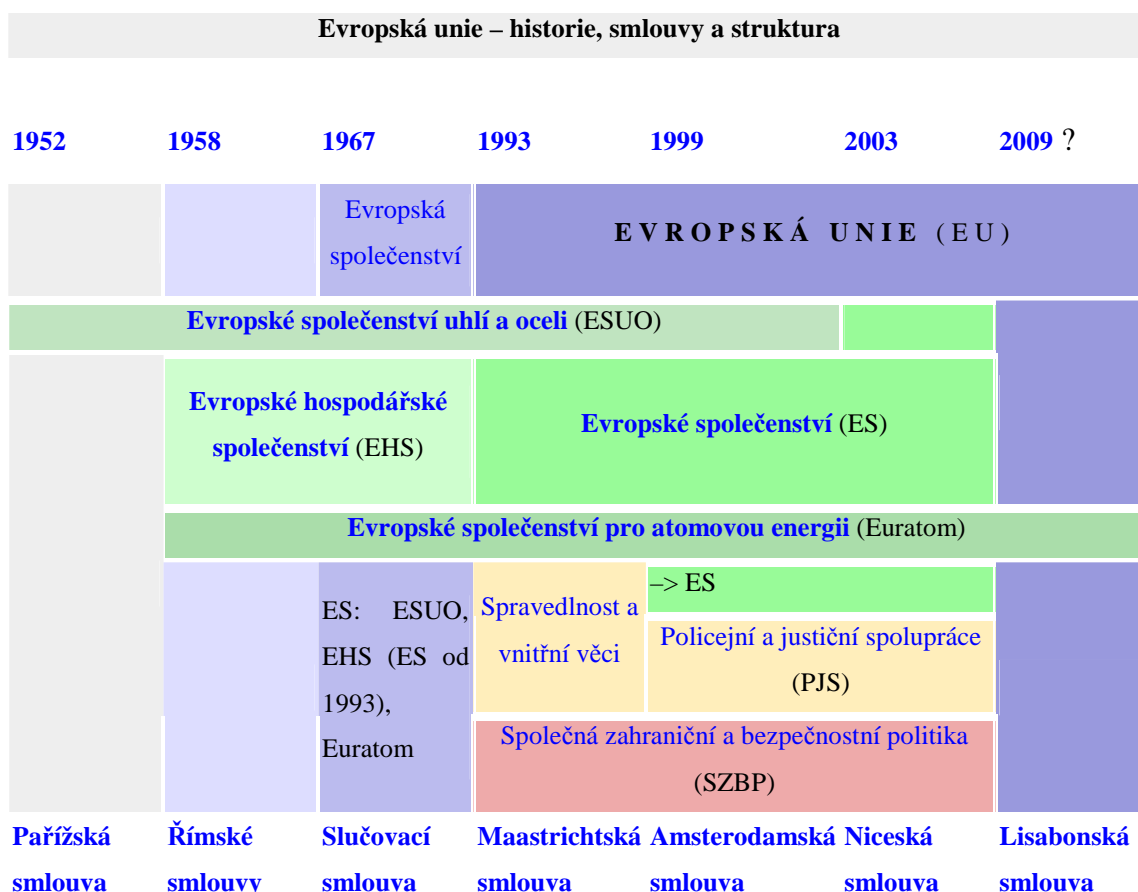
Tato práce si klade za cíl zmapovat a poskytnout přehled o právu a legislativě Evropské unie. Členské státy sepsaly a schválily zakládající smlouvy Evropského společenství, které byly několikrát pozměněny nebo doplněny, a které tvoří primární právo ES. Cílem práce jsou nejpodstatnější informace o legislativním a rozhodovacím procesu v Evropské unii, hlavní aktéři rozhodovacího procesu a činnost soudů Evropské unie. Dalším cílem je přiblížit zamítnutou Ústavu Evropské unie, co bylo důvodem jejího vzniku a proč nevstoupila v platnost. Na odmítnutou Ústavu EU navazuje Lisabonská smlouva.

Faktické informace pro naplnění cílů této práce byly čerpány z literatury, která se týká Evropské unie a z internetových stránek o EU.

2. Zřizovací smlouvy

Členské státy sepsaly a schválily zakládající smlouvy a společné orgány jsou těmito smlouvami vázány. Zároveň však na základě těchto smluv získaly orgány EU jistou samostatnost v jednání a staly se tak do značné míry partnery členských států. Smlouvy o založení Evropských společenství byly několikrát změněny nebo doplněny. Mimo smlouvy o přístupu nových členských států a s nimi spojenými právními akty. Smlouvy o založení ES změnilly a doplnily zejména tyto smlouvy – Slučovací smlouva, Jednotný evropský akt, Amsterodamská smlouva a Smlouva z Nice.

Obr. 1: Smlouvy EU¹

"TŘI PILÍŘE" – ES (ESUO, EHS / ES, Euratom), SZBP, PJS

¹ WIKIPEDIA. *Evropská unie*. [online]. 2009, [cit. 16. února 2009]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropská_unie>.

2.1 Smlouva o založení Evropského společenství (1945)

Úkolem Společenství je vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie, provádění společných politik, podporovat rozvoj hospodářských činností ve Společenství, trvalý a neinflační hospodářský růst, vysoká úroveň zaměstnanosti, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářská a sociální soudržnost a solidarita mezi členskými státy.

Společenství jedná v mezích pravomocí, které mu svěřila tato Smlouva. V oblastech, které nespádají do jeho výlučné působnosti, vyvíjí Společenství činnost v souladu se zásadou subsidiarity jen tehdy a pokud cíle navrhované činnosti nemohou být uspokojivě dosaženy členskými státy a mohou být z důvodů rozsahu či účinku navrhované činnosti lépe dosaženy Společenstvím.

Úkoly svěřené Společenství uskutečňují: Evropský parlament, Rada, Komise, Soudní dvůr a Účetní dvůr. Každý orgán jedná v mezích pravomocí mu svěřených. Radě a Komisi napomáhá Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů s poradní funkcí.

2.2 Schumanův plán (1950)

Francouzský ministr zahraničí Robert Schuman představil 9. května 1950 ve vládním prohlášení svůj návrh ke sjednocení Evropy. Byl to projev, který dal vzniknout Evropskému společenství uhlí a oceli. Toto rozhodnutí se považuje za počátek dnešní Evropské unie.

Návrh na vytvoření prvního evropského hospodářského společenství podal Robert Schuman společně s jeho poradcem Jeanem Monnetem. Nejdůležitějším úkolem při pokusu o toto sjednocení bylo odstranění táhnoucího se německo-francouzského rozporu. Schuman s Monnetem navrhli, aby se oba státy společně podílely na evropských projektech a vzdaly se národního vlastnictví uhlí a oceli.

Tento den, 9. květen (Den Evropy), se stal jedním z evropských symbolů. Den Evropy představuje příležitost pro aktivity a oslavy, které Evropu přibližují k jejím občanům a sbližují národy Unie.²

---

² HAMOUZOVÁ I. *Schumanův plán*. [online]. 8. května 2008. [cit. 16. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.ct24.cz/kalendarium/14416-byl-prednesen-schumanuv-plan/>>.

2.3 Pařížská smlouva o Evropském společenství uhlí a oceli (1951)

Zejména francouzská iniciativa vedla k podpisu Smlouvy o Evropském společenství uhlí a oceli. Na základě Schumanovy deklarace podepisuje šest zemí smlouvu o společné organizaci svého těžkého průmyslu – uhlí a oceli. Podpisem této smlouvy (18. dubna 1951) je založeno Evropské společenství uhlí a oceli. Takto již nikdo nemůže vyrobit válečné zbraně, aby je obrátil proti ostatním. Těmito šesti státy jsou Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemí. ESUO bylo založeno na dobu omezenou. Platnost smlouvy skončila v roce 2002.³

Účelem této smlouvy bylo zajistit dostatečné zásoby uhlí a oceli, stanovit minimální přijatelné ceny, vytvořit stejné podmínky pro všechny spotřebitele v rámci celní unie, regulovat průmysl s racionálním využíváním zdrojů, rozšiřovat výrobu a mezinárodní obchod a zlepšovat životní a pracovní podmínky pracovních sil.

Jako první ze tří Společenství podporovalo ESUO pojetí evropského společného trhu potlačováním cenové a přepravní diskriminace, odstraňováním celních předpisů či omezení a dalších bariér při obchodu s uhlím, ocelí, železnou rudou a odpadem. Společný trh uhlí, železné rudy a odpadu byl ustaven 1. února 1953, společný trh oceli 1. května 1953 a společný trh speciální oceli 1. srpna 1954. Současně byly podnikány kroky ke sjednocení vývozních tarifů těchto výrobků. Navíc byla průmyslová politika Společenství usnadněna krátkodobým i dlouhodobým odhadem poptávky a nabídky, plánováním a koordinací investic, společnými výzkumnými programy a pomocí při regionálním rozvoji. Tyto činnosti byly financovány z přímých daní na uhlí a ocel v zemích Společenství, jejichž výše byla stanovena Komisí po poradě s Evropským parlamentem.⁴

2.4 Římské smlouvy o EHS a EUROATOM (1957)

Na základě úspěchu Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli šest zemí rozšiřuje spolupráci na další hospodářské oblasti. V roce 1957 podepisují Římskou smlouvu, a založí tak Evropské hospodářské společenství (EHS), neboli

---

³ VESELÝ, Z. *Smlouvy, pakty, dohody*. 1. vyd. Praha : EPOCHA, s. r. o., 2002. 162 s. ISBN 80-86328-05-8.

⁴ MEZIHORÁK, F.: *Průvodce evropanstvím*. Olomouc : ALDA, 1997. 150 s. ISBN 80-85600-42-0.

společný trh, jehož hlavní myšlenkou je zajistit volný pohyb osob, zboží a služeb přes hranice. Smlouvy vstoupily v platnost 1. 1. 1958.⁵

V případě EUROATOMU se jedná o dohodu o mírovém využití jaderné energie. Platnost EHS a EUROATOMU je neomezena.

2.4.1 Evropské hospodářské společenství

Cílem Společenství bylo vytvoření společného trhu a progresivní sblížení ekonomické politiky členských států, prosazovat v celém Společenství harmonický rozvoj ekonomických činností, trvalý a vyvážený rozmach, zvýšenou stabilitu, urychlený růst životní úrovně a sblížení členských států.

Na základě zkušeností ESUO se Evropská společenství ujala úkolu vytvořit celní unii, která by odstranila všechny obchodní omezení a vytvořila svobodu pohybu všeho zboží, služeb, práce a kapitálu. Postupně byly odstraněny všechny celní poplatky ve vnitřním obchodu Společenství a byl připraven společný externí tarif.

Římská smlouva obsahovala kroky k úplnému ekonomickému sjednocení členských států. Podle ní měly být uplatněny společné zákony k zajištění spravedlivé soutěže a společná politika měla řídit zemědělství, dopravu a zahraniční obchod.

2.4.2 EUROATOM

Účelem této Smlouvy bylo rozvíjet výzkum, šířit informace, podporovat jednotná bezpečnostní opatření, usnadňovat investice, zajišťovat pravidelné a rovnoměrné rozdělování zásob jaderného materiálu, zabezpečit ochranu jaderného materiálu proti zneužití a dozor nad majetkovými právy vůči tomuto materiálu, vytvářet společný trh pro volný pohyb investičního kapitálu a pracovníků v jaderném průmyslu a prosazovat mírové využití atomové energie.

Euroatom byl vytvořen jako reakce na fakt, že atomové energie bude nutně zapotřebí k řešení vzrůstajících energetických nároků ekonomického rozvoje. Původních šest členských států ESUO se také snažilo snížit náskok, jehož dosáhly Spojené státy, Velká Británie a Sovětský svaz. Proto se dohodly spojit své úsilí v oblasti, jež je pro jednotlivé státy příliš komplexní a nákladná. Struktura organizace

---

⁵ VESELÝ, Z. *Smlouvy, pakty, dohody*. 1. vyd. Praha : EPOCHA, s. r. o., 2002. 162 s. ISBN 80-86328-05-8.

byla podle Římské smlouvy tvořena Radou, Komisí a využitím parlamentního Shromáždění a Soudu, které už fungovaly v rámci ESUO.

Do popředí zájmu se stále více dostává bezpečnost pracovníků jaderných elektráren a veřejnosti při výrobě jaderné energie. Výzkum se soustřeďuje na zvyšování bezpečnosti a konstrukčních dokonalosti reaktorů stanovením společných kritérií bezpečnosti při obchodu s nukleárním materiálem uvnitř jednotlivých oblastí a hodnocením vlivu likvidace radioaktivního odpadu na životní prostředí. Komise rovněž řídí agenturu pro dodávky nukleárních surovin a dozor nad zařízeními, jež tento materiál zpracovávají, což má zabránit možnosti použití nukleárních látek k jiným než mírovým účelům. Doplňky k Římské smlouvě, navržené Komisí v roce 1983, byly zaměřeny na vytvoření „společného jaderného trhu“ usnadněním vnitřního obchodu s nevojenským nukleárním materiálem a službami v zemích ES.⁶

2.5 Slučovací smlouva (1965)

Oficiální název této smlouvy je Smlouva o zřízení společné Rady a společné Komise Evropských společenství. Smlouva sloučila orgány do té doby existujících tří společenství (EHS, ESUO, EUROATOM), které od té doby začaly používat společný rozpočet. Pro tato společenství se začal používat název Evropská společenství. Smlouva vstoupila v platnost v roce 1967.

2.6 Jednotný evropský akt (1986)

V polovině 80. let dospěly členské státy k rozhodnutí o nezbytnosti obnovit dynamiku procesu evropské integrace a tím vytvořit předpoklady pro to, aby se Evropa ekonomicky vyrovnala dalším světovým ekonomickým centrům, především Spojeným státům americkým.

Vzhledem k tomu, že dosavadní právní, rozhodovací i politický systém regulující fungování Společenství byl velmi těžkopádný, musela jeho reforma začít konstitucionálními a obsahovými změnami. Základním cílem Aktu bylo eliminovat poslední překážky společného obchodu a stanovit konečné datum vytvoření fungujícího jednotného vnitřního trhu.

---

⁶ MEZIHORÁK, F. *Průvodce evropanstvím*. Olomouc : ALDA, 1997. 150 s. ISBN 80-85600-42-0.

Za prvé, Jednotný evropský akt zahrnul do procesu evropské integrace i oblasti, které dříve formálně do Smlouvy o založení EHS nepatřily. Šlo především o oblast ochrany životního prostředí, o podporu rozvoje vědy a technologického výzkumu a o vytvoření předpokladů pro ekonomickou a sociální soudržnost v rámci Společenství.

Za druhé, členské státy se rozhodly do roku 1992 dotvořit vnitřní trh tak, aby se Společenství stala skutečným prostorem volného pohybu zboží, kapitálu, služeb a osob.

Za třetí, Jednotný evropský akt poprvé v dějinách procesu evropské integrace odstranil demokratický deficit svých institucí tím, že ze Společného shromáždění učinil skutečný Evropský parlament, kterému světil spoluodpovědnost při rozhodování o některých otázkách.

Za čtvrté, Aktem byla právně zakotvena idea Evropské politické spolupráce – pozdější základ druhého pilíře Společné zahraniční a bezpečnostní politiky budoucí Evropské unie.

Za páté, Akt definoval v hierarchii institucí Společenství místo pro setkání hlav států a předsedů vlád, tj. pro jednání na nejvyšší úrovni tím, že Evropské radě přiznal vůdčí politický charakter. V oblasti soudnictví Akt zřídil Evropský soud prvního stupně (Soud první instance) a rozšířil tím kapacitu a upravil působnost Evropského soudního dvora.

Aktem došlo také k zásadním změnám týkajícím se působnosti a pravomocí jednotlivých orgánů Společenství a k výrazně vyšší pružnosti při rozhodování v Radě. Hlasování kvalifikovanou většinou se začalo užívat v převážné většině případů, zatímco jednomyslné hlasování zůstalo zachované jen pro několik oblastí společného zájmu.

Celkově tedy Akt zpružnil politický i „ústavněprávní“ systém Společenství, jež tak mohlo začít rychleji a rozhodněji reagovat na politický a hlavně ekonomický a sociální vývoj ve světě.

Jednotný evropský akt byl podepsán v roce 1986 v Lucemburku a v Haagu, vstoupil v platnost v roce 1987.⁷

---

⁷ PAJAC, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí, 2000. 179 s. ISBN 80-86345-04-1.

2.7 Maastrichtská smlouva – Smlouva o Evropské unii (1992)

Smlouva stanoví jasná pravidla pro budoucí jednotnou měnu, zahraniční a bezpečnostní politiku a užší spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Název Evropské společnosti je nyní podle smlouvy oficiálně nahrazeno názvem Evropská unie. Smlouva byla podepsána v roce 1992, vstoupila v platnost 1993.⁸

Touto smlouvou smluvní strany mezi sebou zakládají Evropskou unii. Unie je založena na Evropských společnostech, doplněných politikou a formami spolupráce. Jejím úkolem je utvářet vztahy mezi členskými zeměmi. Evropská unie si stanovila cíle, např. podporovat ekonomický a sociální pokrok, který je vyvážený a udržitelný, zejména vytvořením prostoru bez vnitřních hranic, posilováním ekonomické a sociální soudržnosti a zavedením hospodářské a měnové unie a zavedení jednotné měny. Dalším cílem je provádět společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, včetně dlouhodobého vymezení společné obranné politiky, která by časem mohla vést ke společné obraně. Posilovat ochranu práv a zájmů státních občanů svých členských států, rozvíjet úzkou spolupráci v oblasti justice a vnitřních věcí.

Na základě Maastrichtské smlouvy zaměřila EU svou činnost do tří oblastí, které tvoří „pilíře“ její činnosti a představují překročení rámce původní Římské smlouvy. Tři pilíře EU představuje ekonomická oblast, oblast zahraničně-politická a bezpečnostní oblast justice a vnitřních věcí.

2.7.1 Ekonomická oblast

Tento pilíř EU tvoří Evropské společenství. Cílem prvního pilíře je podporovat ekonomický a sociální pokrok vytvořením prostoru bez vnitřních hranic, posilováním ekonomické a sociální soudržnosti a zavedením hospodářské a měnové unie s jedinou měnou. Do tohoto pilíře byla také zahrnuta azylová politika, pravidla kontroly na vnějších hranicích EU a přistěhovalecká politika, včetně boje proti nelegálnímu přistěhovalectví (původně obsažené ve 3. pilíři).

První pilíř EU má tzv. *supranacionální* neboli nadnárodní charakter. To znamená, že členské státy EU delegují na EU část své národní suverenity. V oblastech, které vymezuje Smlouva, jsou pak společné zájmy členských zemí uskutečňovány prostřednictvím orgánů EU. Nejdůležitější z nich jsou Rada, Parlament, Komise

---

⁸ VESELÝ, Z. *Smlouvy, pakty, dohody*. 1. vyd. Praha : EPOCHA, s. r. o., 2002. 162 s. ISBN 80-86328-05-8.

a Soudní dvůr. Podle Smlouvy může být většina rozhodnutí přijímána tzv. *kvalifikovanou většinou* – rozhodnutí jsou schválena i tehdy, když několik členských zemí hlasuje proti. Na rozdíl od jiných mezinárodních organizací tak stát může být někdy vázán i pravidlem, pro jehož přijetí nehlasoval. Důležitá rozhodnutí však musí být schválena jednomyslně.

2.7.2 Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Unie a její členské státy vymezují a provádějí společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Mezi cíle společné zahraniční politiky patří zabezpečení společné hodnoty, základní zájmy a nezávislost Unie, posilovat bezpečnost Unie a jejích členských států, zachovat mír a posilovat mezinárodní bezpečnost, rozvoj demokracie, právního státu a respektování lidských práv a základních povinností. Členské státy koordinují svou činnost v mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích. Na takových fórech hájí společné postoje. V mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích, kde se neúčastní všechny členské státy, zúčastněné státy hájí společné postoje.

Evropská rada stanovuje základní rámce směřování společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Při schvalování společných strategií je třeba souhlas všech členských států EU. Důležité je také zasedání ministrů zahraničí v Radě ministrů.⁹

Druhý pilíř EU má mezivládní charakter, rozhodovací i výkonné pravomoci zůstávají v rukou členských států. O většině záležitostí se rozhoduje jednomyslně. Hlavním orgánem v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky je Rada, která sdružuje ministry zahraničí členských zemí. Členské státy spolu konzultují a navzájem se informují v rámci Rady o všech otázkách s tím spojených a Rada zaujímá společný postoj, kdykoli to považuje za nezbytné. Společné akce zavazují členské státy při provádění jejich činnosti. Rada je vázána při realizaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky směrnicemi Evropské rady a usnází se jednomyslně. Všechny otázky s tím spojené musí být konzultovány s Evropským parlamentem.

---

⁹ TICHÝ, L., KRÁL, R. *Smlouva o Evropské unii. Smlouva o založení Evropského společenství*. Praha : VICTORIA PUBLISHING, a. s., 1994. 243 s. ISBN 80-85865-02-5.

2.7.3 Policejní a justiční spolupráce

Za účelem dosažení cílů Unie, obzvláště volného pohybu osob, považují členské státy tyto oblasti: azylovou politiku, pravidla upravující překračování vnějších hranic členských států, přistěhovaleckou politiku, boj proti nelegálnímu přistěhovalectví, pobytu a pracovní činnosti státních příslušníků třetích zemí na území členských států, spolupráci soudů v občanskoprávních a trestněprávních věcech, policejní spolupráci za účelem prevence a boje proti terorismu, nezákonnému obchodování s drogami a zbraněmi.

Nástroji pro realizaci těchto cílů je spolupráce ministerstev, soudních, policejních a celních orgánů, usnadnění vydávání trestně stíhaných odsouzených osob do zahraničí, harmonizace právních předpisů, shromažďování a výměna informací.

Důležitou institucí je Europol – evropský policejní úřad, který se specializuje na přes hraniční organizovanou kriminalitu. Další institucí je Eurojust – zabezpečuje koordinaci mezi justičními orgány v případě trestního stíhání ve více zemích Evropské unie současně.¹⁰

2.8 Amsterodamská smlouva (1997)

Amsterodamská smlouva byla výsledkem jednání mezivládní konference, která se na základě článku N Maastrichtské smlouvy dohodla na zjednodušeném a upraveném textu Smlouvy o Evropské unii a v jejím rámci i o novelizaci Smlouvy o založení Evropského společenství.

Amsterodamská smlouva reagovala především na nutnost zvýšit vnitřní bezpečnost v Evropské unii a převzít větší díl odpovědnosti za bezpečnost a mír v celé Evropě. Navíc Amsterodamská smlouva přinesla nový pohled na ochranu lidských práv v členských státech Evropské unie. Svými ustanoveními nejen zavazuje všechny instituce EU, aby neustále dbaly na ochranu práv občanů Unie při rozhodování o jejich záležitostech, ale Evropské radě, tedy nejvyššímu politickému orgánu Unie, dává i možnost definovat a postihovat porušování lidských práv v jednotlivých členských zemích. Toto je zásadní a nový prvek právního systému pro činnost institucí EU a pro uplatnění práva ES.

---

¹⁰ 101 otázek o Evropské unii. Praha : Informační kancelář Evropské parlamentu. PP&Consulting, s. r. o., 2008. 64 s.

Došlo k posílení pravomocí orgánů Unie a spolupráce ve všech třech pilířích EU, tj. v oblasti působnosti ES, v oblasti společné bezpečnostní a zahraniční politiky a zejména v oblasti vnitřní správy. Amsterodamská smlouva přinesla tyto změny: změnu v systému obsazování Komise v neprospěch velkých států, pro hlasování v Radě EU byla upravena velikost kvót pro případy tzv. *váženého hlasování*, počet poslanců v Evropském parlamentu nepřesáhne 700, Evropská rada bude moci označit členský stát, který se neřídí základními zásadami EU a hrubě je porušuje. Takovému státu mohou být, za stálé platnosti povinností, pozastavena některá práva, zejména právo hlasování v Radě EU. Smlouva vstoupila v platnost v roce 1999.¹¹

2.9 Smlouva z Nice (2001)

Touto Smlouvou byla završena mezivládní konference, která začala v únoru 2000 s cílem nastavit fungování evropských institucí tak, aby byly připraveny na vstup nových členských států. Smlouva navazuje na Maastrichtskou a Amsterodamskou smlouvu. Smlouva z Nice otevřela cestu k institucionální reformě, která se stala nutností vzhledem k nastávajícímu rozšíření EU o kandidátské země ze střední a východní Evropy. Hlavní změny, které Smlouva z Nice přináší, se týkají především těchto otázek: složení Evropské komise a omezení jejího rozsahu, rozšíření možností pro hlasování kvalifikovanou většinou, nové rozdělení vážení hlasů v Radě a zajištění větší flexibility pro zpřesnění ujednání o spolupráci. Kromě těchto čtyř hlavních tématických okruhů se jednání v Nice týkalo i dalších institucionálních otázek – zjednodušení smluv, definování pravomocí, začlenění Charty základních práv a role národních parlamentů. V deklaraci o budoucnosti Unie, která je ke Smlouvě připojena, se stanoví další kroky k prohloubení institucionálních reforem. Tyto další kroky mají zajistit, aby Smlouva z Nice byla pouze jednou z fází pokračujícího procesu. Agenda zaniklého Evropského společenství uhlí a oceli byla touto smlouvou převedena na Evropské společenství. Po ratifikaci ve všech členských zemích EU vstoupila v platnost v roce 2003.¹²

---

¹¹ *Amsterodamská smlouva*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 277 s. ISBN 80-85864-73-8.

¹² PROUZA, D., ZAJÍČKOVÁ, E. *Základy práva Evropské unie*. 1. vyd. České Budějovice : VŠERS, 2007. 156 s. ISBN 978-80-86708-45-4.

2.10 Evropská ústavní smlouva (2004)

Návrh Ústavní smlouvy byl zveřejněn Konventem 18. července 2003. Po dlouhých jednáních byl návrh schválen na mezivládní konferenci, která probíhala od října 2003 do června 2004. Ústavní smlouva byla poté 29. října 2004 podepsána v Římě 25 členskými státy EU. Po vstupu v platnost měla nahradit Maastrichtskou smlouvu a Smlouvu o založení Evropského společenství. Jejím cílem bylo zlepšení demokratického rozhodování a schopnost jednání v EU. Tento dokument byl mnohými považován za kontroverzní a byl předmětem časté kritiky.

V některých zemích o návrhu rozhodovaly národní parlamenty, v jiných byla k rozhodování vypsaná referenda, jinde k rozhodování o této Smlouvě ani nedošlo. Proces ratifikace skončil poté, co Ústavní smlouvu v referendech odmítla Francie a posléze Nizozemí. Po tomto odmítnutí následovalo rok a půl dlouhé vyčkávání, které přerušilo až německé předsednictví v roce 2007, které přišlo s návrhem Reformní smlouvy, která by převzala podstatnou část textu neratifikované Ústavní smlouvy a zapracovala se do stávajících základních smluv EU.

2.11 Lisabonská smlouva – Reformní smlouva (2007)

19. října 2007, dvacet devět měsíců po odmítnutí Smlouvy zakládající Ústavu pro Evropu v referendech ve Francii a Nizozemí, se hlavy států a předsedové vlád 27 členských států shodli na textu Lisabonské smlouvy.

Sjednaný text byl slavnostně podepsán 13. prosince 2007 nejvyššími představiteli 27 členských států, čímž byl zahájen proces jeho ratifikace v jednotlivých členských státech. Způsob ratifikace je vnitřní záležitostí každého členského státu a záleží jen na jeho ústavních pravidlech, zda bude Smlouvu ratifikovat Parlament, nebo zda bude nutno k ratifikaci vyhlásit i referendum. Předpokládalo se, že tento proces by měl být ve všech členských státech ukončen během roku 2008 tak, aby Smlouva mohla vstoupit v platnost 1. ledna 2009 před volbami do Evropského parlamentu. S výjimkou Irska, kde se konalo referendum, probíhalo v ostatních členských státech schvalování Smlouvy parlamentní cestou.¹³ Dnes však už víme, že termín, kdy měla Smlouva vstoupit v platnost, nebyl dodržen.

---

¹³ *101 otázek o Evropské unii*. Praha : Informační kancelář Evropské parlamentu. PP&Consulting, s. r. o., 2008. 64 s.

2.12 Zakotvení smluv v právním systému Unie

Podle práva Evropských společenství představují smlouvy primární pramen práva. Znamená to, že v hierarchii právních aktů Společenství stojí smlouvy nejvýše a že žádná jiná právní norma platná v rámci Společenství nesmí být s nimi v rozporu. Neformálně se dá říci, že smlouvy představují obdobu jakési ústavy Unie, neboť popisují nejen základní cíle Společenství, ale také pravomoci a kompetence orgánů Unie, druhy sekundárních právních aktů Unie, práva občanů Unie atd. Oficiálně Unie termín ústava nepoužívá, neboť se předpokládá, že Unie je specifická mezinárodní organizace, a nikoliv stát.

Na každé změně Smlouvy o založení Evropských společenství nebo Smlouvy o Evropské unii se musí shodnout členské státy na mezinárodní ingerenci, která je jediným legitimním orgánem k projednávání takovýchto změn představiteli členských států Unie.

3. Evropské právo

System právních aktů Společenství bylo třeba při založení ES vybudovat zcela nově. Přitom se kladla zejména otázka, jakého typu právní akty ES budou a jaké budou mít účinky. Zároveň bylo třeba na jednu stranu stále myslet na to, že orgány mají být schopné účinným způsobem, tj. bez toho, aby byly odkázány na dobrou vůli členských států, harmonizovat různorodé hospodářské, sociální a v neposlední řadě ekologické podmínky v členských zemích tak, aby byly vytvořeny co možná nejlepší podmínky pro život občanů Společenství. Na druhou stranu nemělo být zasahováno do právních řádů členských zemí více, než je nutné. Legislativní systém Společenství je tedy založen na principu, že tam, kde je potřebná společná právní úprava pro všechny členské státy – byť by se jednalo o maličkosti, musí dojít k nahrazení národní úpravy aktem Společenství, ale tam, kde taková nutnost neexistuje, je třeba mít na zřeteli právní řády členských států.

Na tomto základě se rozvinul soubor nástrojů, který umožňuje institucím Společenství působit na národní právní řády v rozdílné míře. Nejradikálnější formou Společenství, jejichž prostřednictvím instituce ES působí na právní řády členských zemí jen nepřímě. Dále existuje možnost přijmout při úpravě konkrétního případu opatření vůči jmenovitě určenému nebo určitelnému adresátovi. Dále existují také takové právní akty, které neobsahují žádná závazná pravidla pro členské země ani pro občany Společenství. Tyto základní formy právních aktů se nacházejí ve všech Smlouvách Společenství.

Právo ES je nadřazené národním právním systémům. Většina jeho norem má přímé právní účinky pro subjekty, na které se vztahuje.

3.1 Princip nadřazenosti

Nadřazenost práva ES právním systémům členských zemí Evropské unie v praxi znamená, že právo ES funguje obdobně jako jakýkoli federální právní systém, protože žádná národní právní norma s ním nesmí být v rozporu. Uplatnění tohoto pravidla se přitom týká jak primárních, tak sekundárních pramenů práva ES, tedy jak smluv, tak nařízení, směrnic (v obsahovém slova smyslu), rozhodnutí i judikatury Evropského soudního dvora a i Evropského soudního dvora pro lidská práva. Požadavek dodržování tohoto pravidla vychází z potřeby, aby ve všech členských státech Evropské unie bylo právo ES národními právními systémy uplatňováno stejně. Protože obecné mezinárodní

právo veřejné neposkytovalo dostatečné záruky pro zajištění stejného uplatnění práva ES, musel být právní teorií nový specifický rys nadřazenosti národnímu právu přiznán právu ES v celém jeho rozsahu.

K uplatňování norem práva ES ve stejné míře ve všech členských státech Evropské unie přispěl Evropský soudní dvůr tím, že využil svého oprávnění k výkladu práva ES a závazně rozhodl, že právo ES je nadřazené národním právním systémům. Interpretaci Evropského soudního dvora dnes uznávají exekutivní a soudní orgány všech členských států EU. Samotný princip nadřazenosti se tak formou judikátů Evropského soudního dvora stal součástí práva ES.

3.2 Přímá účinnost práva ES

Brzy po založení Evropského hospodářského společenství nebylo jasné, zda normy práva ES jsou přímo vynutitelné a bezprostředně účinné, tzn. zda se mohou stát základem práva a zda z nich pro některé subjekty vyplývají povinnosti vynutitelné jednotlivými fyzickými nebo právníckými osobami před národními soudy.

Na rozdíl od principu nadřazenosti, o kterém se Smlouva o založení ES přímo nezmiňuje, definuje tatáž Smlouva nařízení a rozhodnutí Rady jako bezprostředně účinné. Ačkoliv se zpočátku zdálo, že ostatní prameny práva ES nelze obdobně charakterizovat, Evropský soudní dvůr rozhodl, že i všechny ostatní prameny práva ES mohou být bezprostředně účinné. Při posouzení, zda je, nebo není určitá norma bezprostředně účinná, je rozhodujícím faktorem schopnost prokázat, že norma obsahuje zcela určitou, konkrétní a nepodmíněnou definici práv nebo povinností přímo se vztahujících k individuálním fyzickým nebo právníckým osobám.

3.3 Ochrana před porušováním práva ES

Současné právo Evropských společenství pokrývá veškerou aktivitu Společenství v rámci prvního pilíře Evropské unie. Vzhledem k tomu, že především upravuje čtyři svobody a fungování jednotného vnitřního trhu, jež se stále dynamicky vyvíjejí, dochází ke sporům o interpretaci a aplikaci právních norem nejen mezi institucemi EU a členskými státy, ale také mezi individuálními fyzickými a právníckými osobami na jedné straně a členskými státy, příp. institucemi EU a jinými individuálními osobami na straně druhé.

Z těchto důvodů Smlouva o založení ES pamatovala na vytvoření efektivního systému vynucování práva. Právo ES je vynutitelné vůči třem skupinám subjektů, a to: institucím Společenství, které ve své pravomoci vydávat právní akty nebo správní rozhodnutí jednaly v rozporu s právem ES či nesplnily povinnost uloženou jim právem ES. Dále členským státům, které porušily právo ES při jeho aplikaci či nesplnily povinnosti uložené jim právem ES. A na konec individuálním fyzickým nebo právnickým osobám, které jednaly v rozporu s právem ES nebo je porušily, když nesplnily povinnosti uložené jim právem ES či rozhodnutím orgánu ES.

Smlouva o ES ve znění svých postupných novel otevřela poměrně rozsáhlý prostor pro žaloby podávané k vynucení práva ES. Pokud je vynucováno právo ES na členských státech nebo na institucích Společenství, jedná se o přímé žaloby podané Evropskému soudnímu dvoru.¹⁴

3.4 Právo Evropských společenství

Představitelé Evropské unie velmi často zdůrazňují, že Unie, resp. Společenství je Společenstvím práva. Orgány společenství a později Unie navrhly a schválily tisíce právních norem, které tvoří systém práva Evropských společenství. Jedná se o právo respektované všemi členskými státy Evropské unie, které je nadřazené jejich právním systémům. V praxi to znamená, že žádná národní právní norma nemůže být v rozporu s právní normou Evropských společenství. Spory vzniklé z důvodu členství v Unii nebo z aplikace práva ES v členských zemích EU řeší v přímém nebo nepřímém řízení Evropský soudní dvůr, který jako jediný může rozhodovat o interpretaci práva ES a posuzovat správnost jeho použití.

V praxi se můžeme někdy setkat s pojmem *Právo Evropské unie*. Pravomoc navrhovat a schvalovat právně závazné normy EU mají orgány Evropské unie pouze v rámci prvního pilíře. Protože tyto pravomoci nemají v rámci druhého a třetího pilíře, nelze mluvit o právu Evropské unie, ale pouze o právu Evropských společenství. Tuto tezi podporuje také fakt, že normotvorné legislativní pravomoci vyplývají ze smluv o založení Evropských společenství, nikoliv však ze Smlouvy o Evropské unii. Z hlediska právní čistoty je proto vhodné stále užívat termín právo Evropských

---

¹⁴ PAJAC, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí, 2000. 179 s. ISBN 80-86345-04-1.

společenství, který přesně vyjadřuje rozdělení pravomocí mezi orgány Evropské unie a její členské státy.

3.5 Prameny práva Evropského společenství

Pojem „pramen práva“ má dvojí význam: v původním slova smyslu označuje důvod vzniku práva, tzn. motivaci k vytvoření práva. V tomto smyslu by pramen práva Společenství byla vůle uchovat mír a vytvořit pomocí hospodářského propojení lepší Evropu. V právní terminologii se naproti tomu pod pojmem „pramen práva“ rozumí původ a zakotvení práva.

3.5.1 Primární právo

Jako první pramen práva je třeba jmenovat tři zakládající Smlouvy (ESUO, EHS, EUROATOM) včetně k nim připojených dodatků, příloh a protokolů a pozdějších doplnění a změn. Jde o akty, kterými došlo k vytvoření ES a EU. Zakládající Smlouvy a stejně tak jejich doplnění a změny (zejména Jednotný evropský akt, smlouvy o vstupu nových členů a Smlouva o Evropské unii) obsahují základní ustanovení o cílech, organizaci, způsobu fungování ES a částečně i o hospodářském právu. Tím jsou rámcově stanoveny ústavněprávní podmínky fungování ES, které jsou následně plněny v zájmu Společenství jeho orgány, speciálně k tomu vybavenými legislativními a administrativními pravomocemi.

3.5.2 Sekundární právo

Právo, které vzniká výkonem pravomoci institucí Společenství definovaných ve smlouvách, se nazývá sekundární právo Společenství, druhý důležitý pramen práva ES. Vzniká v první řadě z právních aktů, které jsou vyjmenovány a definovány v článku 249 Smlouvy o založení ES, článku 161 Smlouvy o založení Euratomu a článku 14 Smlouvy o založení ESUO. Tyto závazné právní akty zahrnují obecné i abstraktní právní normy, ale také konkrétní a individuální opatření. Kromě toho je také zajištěna možnost institucí Společenství vyjadřovat nezávazná stanoviska. Sem patří především takové právní akty, které upravují vnitřní fungování ES nebo jejich institucí, jako je tomu třeba v případě dohod mezi institucemi nebo interních procedurálních pravidel. Vytváření sekundárního práva ES probíhá postupně. Vznik sekundární legislativy uvádí v život

systém fungování Společenství, který tvoří primární právo, a tak je v průběhu doby vytvářen a zdokonalován evropský právní řád. Do sekundárního práva patří – nařízení, směrnice, doporučení a stanoviska, rozhodnutí.

3.5.2.1 Nařízení

Nařízení je svojí funkcí právní pramen, který bychom za pomoci vnitrostátní terminologie mohli nazvat evropským zákonem. Nařízení je závazné ve všech svých částech a platí v okamžiku vstupu v platnost bezprostředně ve všech členských státech. Členským státům je odepřena možnost aplikovat ustanovení daného nařízení neúplně nebo zvolit pouze některá ustanovení. Státům také není umožněno obejít závaznost nařízení s poukazem na úpravu a právní praxi ve vnitrostátním právu. Jejich bezprostřední aplikovatelností, čímž je vyjádřena skutečnost, že nařízení stejným způsobem jako vnitrostátní právo bezprostředně udělují občanům Společenství práva a ukládají jim povinnosti. Všechny orgány členského státu, správní úřady i soudy, jsou povinny nařízení aplikovat. Členský stát nemůže, i kdyby to sám chtěl, zabránit platnosti nařízení uvnitř svého právního řádu. Nařízení vytlačuje veškeré vnitrostátní právo, které je s ním v rozporu. Nařízení je obecně závazný právní předpis.

3.5.2.2 Směrnice

Směrnice je typická právní instituce komunitárního práva. Podstata směrnice spočívá v tom, že společenství vydávají směrnici s určitým obsahem úpravy, který je potom ve lhůtě stanovené ve směrnici prováděn členskými státy, pro které je směrnice závazná, ve formách a prostředky vnitrostátního práva.

Na rozdíl od nařízení, které má obecnou závaznost ve smyslu osobní působnosti, zavazují směrnice pouze členské státy. Směrnice mohou zavazovat buď určité členské státy anebo se vztahovat vůči všem členských státům. Na rozdíl od nařízení je směrnice závazná, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo. Závaznost směrnice se vztahuje na výsledek, čili cíl právního předpisu.

Nejvyšším cílem směrnice není, na rozdíl od nařízení, sjednocování práva, ale jeho harmonizace. Prostřednictvím harmonizace mají být odstraněna rozdílná ustanovení národního práva a správních předpisů a mají být postupně odstraněny rozdíly tak, aby v členských státech platily materiálně pokud možno stejné podmínky. Směrnice tak představuje jeden ze základních nástrojů uskutečňování vnitřního trhu.

Toto zapojení států odráží snahu o zmírnění zásahů do vnitrostátního právního a správního systému. Tak mohou členské státy při uskutečňování cílů práva Společenství zohlednit svá národní specifika. To probíhá tak, že směrnice automaticky nenahrazuje národní právní předpis, ale členské státy jsou povinny upravit své národní právo podle ustanovení Společenství.

3.5.2.3 Doporučení a stanoviska

Doporučení a stanoviska jsou nezávazné. Dotčená osoba je nemusí respektovat. V doporučení spočívá pouze pozitivní posouzení způsobu chování. Stanovisko obsahuje posouzení určité právně relevantní situace prostřednictvím příslušného orgánu ES. Cílem doporučení a stanovisek je popsat nebo jinak přiblížit adresátovi určité chování či situaci. Oba právní akty sledují tedy určitou radu nebo návod.

3.5.2.4 Rozhodnutí

Rozhodnutí má individuální platnost, čímž se liší od nařízení. Rozhodnutí se týká jednotlivého případu a je závazné pro toho, komu je určeno. Adresáty rozhodnutí mohou být fyzické a právnické osoby, jednotlivci, skupiny jednotlivců, jakož i členské státy. Rozhodnutí má individuální platnost, čímž se liší od nařízení. Adresáti rozhodnutí musí být individuálně označeni a rozhodnutí je jen pro ně závazné. Proto postačí, lze-li okruh dotčených osob určit v době přijetí rozhodnutí s tím, že se tento okruh nebude v budoucnosti rozšiřovat. Je třeba také dbát na obsah rozhodnutí, které musí mít schopnost bezprostředně a individuálně působit na postavení občanů.

Rozhodnutí je závazné ve všech svých částech, čímž se liší od směrnice, která je závazná jen do cílů, jichž má být dosaženo. Adresáti rozhodnutí jsou jimi vázáni bezprostředně. Rozhodnutí namířené na určitý členský stát může mít kromě toho za stejných podmínek jako směrnice bezprostřední účinnost i na občany Unie.

Rozhodnutí jsou právní akty, které slouží především k řešení konkrétních případů. Ve své podstatě tedy, protože nemají obecnou právní závaznost.¹⁵

---

¹⁵ TICHÝ, L., ARNOLD, R. *Evropské právo*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 1999. 915 s. ISBN 80-7179-113-X.

3.5.3 Vztah mezi primárním a sekundárním právem

V primárním právu existují pravidla o tom, které prameny jsou prvotní (primární), a které prameny jsou odvozené (sekundární). Tato kritéria klasifikace normativních aktů mají podstatný význam jak při tvorbě, tak při výkladu právních norem. Sekundární právo musí být především v souladu s primárním právem, nesmí mu odporovat.

3.5.4 Komunitární právo

Komunitární právo chápeme jako soubor právních norem zaměřených na vznik a fungování společného trhu členských států evropských společenství, jakož i hospodářské a měnové unie. Má být rámcem zajištění rozvoje hospodářských činností a hospodářského růstu při respektování životního prostředí, ekonomické konvergence, zaměstnanosti, zvyšování životní úrovně a kvality života.

Z hlediska věcné působnosti právních norem se rozlišuje komunitární právo formální, resp. institucionální, které zahrnuje ty právní normy komunitárního práva, jež upravují organizační struktury, jednotlivé instituce a orgány. Patří sem však i právo právní ochrany, tj. právo upravující řízení před Evropským soudním dvorem, vztah Evropského soudního dvora k vnitrostátním soudům členských států.

Materiálním komunitárním právem se označují ty právní normy komunitárního práva, které uskutečňují ostatní cíle. Materiálním komunitární právo zahrnuje právo společného (vnitřního) trhu, právo jednotlivých společných i koordinovaných politik, právo jednotlivých právních oblastí v rámci komunitárního práva. Materiální právo se zabývá i základními pojmy komunitárního práva, jako pojmem právní subjektivity jednotlivých organizací.

3.5.5 Unijní právo

Evropská unie je znázorňována modelem tří pilířů, na kterých spočívá jakýsi chrám Evropské unie. První pilíř je vlastním jádrem Evropské unie a zahrnuje Evropská společenství a jejich právní úpravu. Druhý pilíř zahrnuje společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a třetí pilíř zahrnuje spolupráci členských států v oblasti justice a vnitra. V samotném podstavci tohoto chrámu Evropské unie jsou zakotvena společná a závěrečná ustanovení.

3.5.6 Mezinárodní smlouvy

Tento pramen práva souvisí s rolí ES na mezinárodní úrovni. Jako jedno ze světových center se Evropa nemůže omezit správou svých vnitřních záležitostí, ale musí také udržovat hospodářské, sociální a politické vztahy s ostatními zeměmi světa. Za tímto účelem uzavírají ES s nečlenskými zeměmi (tzv. třetí země) a jinými mezinárodními organizacemi mezinárodní smlouvy, které sahají od smluv o rozsáhlé spolupráci na poli obchodní politiky, průmyslu, sociální politiky nebo techniky až k obchodním dohodám o jednotlivých produktech.

Existují tři formy smluv mezi ES a třetími státy, a to: dohody o přidružení, dohody o spolupráci a obchodní dohody.

3.5.6.1 Dohody o přidružení

Přidružení výrazně přesahuje úpravu čistě obchodně politických otázek a je zaměřeno na úzkou hospodářskou spolupráci s dalekosáhlou finanční podporou smluvního partnera ze strany ES. Lze rozlišovat tři typy dohod o přidružení: dohody, které udržují zvláštní vazby některých zemí ES k třetím zemím, dohody směřující k přistoupení nebo k vytvoření celní unie, dohoda o evropském hospodářském prostoru.

3.5.6.1.1 Dohody, které udržují zvláštní vazby některých zemí ES k třetím zemím

Impulesem pro vytvoření nástroje přidružení byly zvláště zámořské země a teritoria, jež se udržovaly s některými základajícími zeměmi ES jako jejich tehdejší kolonie zvláště úzké hospodářské vztahy. Jelikož zavedení jednotného celního tarifu v ES značně narušilo obchodní výměnu s těmito oblastmi, bylo nutné přijmout zvláštní opatření. Jejich cílem je rozlišit systém neomezeného obchodního styku ve Společenství na zámořské země a teritoria. Současně došlo k postupnému odstranění cel na zboží z těchto zemí. Finanční a technická pomoc těmto zemím probíhá prostřednictvím Evropského rozvojového fondu.

3.5.6.1.2 Dohody směřující k přistoupení nebo k vytvoření celní unie

Vedle toho je přidružení využíváno i k přípravě eventuálního vstupu daného státu do EU. Přidružení je současně předstupněm vstupu, jehož cílem je přiblížení hospodářských podmínek v kandidátské zemi podmínkám v EU.

3.5.6.1.3 Dohoda o Evropském hospodářském prostoru

Dohodou o EHP se připojují státy Evropského sdružení volného obchodu k vnitřnímu trhu ES. Tyto státy se zavazují k převzetí téměř dvou třetin práva ES, což představuje jistý základ pro možný pozdější vstup těchto zemí do EU. V rámci EHP se má na základě *acquis communautaire* (souhrn primárního a sekundárního práva ES) uskutečňovat volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu, má se formovat jednotný řád pro hospodářskou soutěž.

3.5.6.2 Dohody o spolupráci

Dohody o spolupráci nejdou tak daleko jako asociační dohody, neboť se soustřeďují pouze na intenzivní hospodářskou spolupráci

3.5.6.3 Obchodní dohody

Existuje velké množství obchodních dohod, které jsou uzavírány s jednotlivými třetími zeměmi, se skupinami třetích zemí anebo v rámci mezinárodních obchodních organizací, a to na poli obchodní a celní politiky. Mezi nejdůležitější mezinárodní obchodní dohody patří Dohoda o založení Světové obchodní organizace (WTO) a v jejím rámci uzavřené obchodní dohody, např. Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT 1994), Všeobecná dohoda o obchodu se službami (GATS).

3.5.7 Nepsané prameny práva

Dosud uvedené prameny práva Společenství mají společnou jednu charakteristiku, a sice že se jedná o právo psané. Jako žádný právní řád se ani právní řád Společenství nemůže skládat výhradně z psaných norem, jelikož v každém právním řádu existují mezery, které je třeba vyplnit právem nepsaným.

3.5.7.1 Obecné právní zásady

Nepsaným pramenem práva ES jsou v první řadě obecné právní zásady. Jedná se přitom o normy, které vyjadřují elementární představy o právu a spravedlnosti, jaké musí splňovat každý právní řád. Psané právo ES, které se týká v podstatě pouze hospodářských a sociálních záležitostí, může tento požadavek splnit jenom z části, takže

obecné právní zásady představují jeden z nejdůležitějších pramenů práva Společenství. S jejich pomocí lze vyplnit existující mezery a dále rozvíjet výklad práva v souladu s principem spravedlnosti.

K používání obecných právních zásad dochází při aplikaci práva, zejména prostřednictvím judikatury ESD v rámci jemu delegované pravomoci „zajistit dodržování práva při výkladu a provádění Smlouvy“. Opěrnými body pro zjišťování obecných právních zásad jsou především společné právní zásady právních řádů členských zemí. Takto je zajištěn podkladový materiál, na jehož základě lze odvodit pravidla na úrovni Společenství.

3.5.7.2 Obyčejové právo

K nepsanému právu Společenství patří také obyčejové právo. Pod ním se chápe právo vzniklé na základě praxe a právního vědomí, které doplňuje nebo mění primární nebo sekundární právo. Obecně je uznávána možnost existence obyčejového práva Společenství. Skutečné vytváření obyčejového práva na úrovni Společenství však podléhá podstatným omezením. První omezení vyplývá z existence zvláštní procedury pro změny Smluv. Tím sice není vytváření obyčejového práva zcela vyloučeno, ale tato skutečnost zvyšuje požadavky kladené na dokázání dlouhodobé praxe a odpovídajícího právního vědomí. Dalším omezením je fakt, že každý akt orgánu Společenství odvozuje svou platnost od smluv Společenství, a nemůže se zakládat na skutečném chování orgánu a odpovídající vůli vytvořit určitý právní vztah. Z toho vyplývá, že obyčejové právo na úrovni práva Smluv nemůže v žádném případě vycházet od institucí Společenství, ale pouze od členských států za předpokladu splnění přísných podmínek. Právní praxe a právní názor institucí Společenství mohou být využity v rámci výkladu právních aktů vytvořených těmito institucemi, čímž může za určitých okolností dojít ke změně právního dosahu daného právního aktu. Ale i zde je nutné dbát na omezení a podmínky stanovené primárním právem ES.

3.5.7.3 Dohody mezi členskými státy

Na jedné straně jsou takové dohody uzavírány v případě, že jde o úpravu otázek, které sice mají úzkou spojitost s činností ES, ale pro něž orgány Společenství nedisponují potřebnými kompetencemi. Na straně druhé existují pravé mezinárodní

smlouvy mezi členskými státy, s jejichž pomocí je překonávána teritoriální omezenost národních úprav a je vytvářeno jednotné právo Společenství.¹⁶

3.6 Výklad evropského práva

Výklad evropského práva se řídí vlastními pravidly, která se liší od pravidel interpretace vnitrostátního práva a interpretačních pravidel mezinárodního práva veřejného.

Předmětem výkladu je především vlastní text a nikoliv představa orgánu či smluvních stran o tom, jaký obsah má právní norma mít. Nejde tedy o zjištění vůle normotvůrce, nýbrž předmětem výkladu je zjištění objektivního smyslu právní normy. Subjektivní metody výkladu, jako např. zjišťování smyslu právní normy z přípravných prací, mají podstatně menší význam, než objektivní postupy a metody, jako např. výklad ve smlouvě stanovených cílů.

Z hlediska pořadí metod výkladu přichází v úvahu v první řadě doslovný, resp. gramatický výklad právní normy. Je-li právní norma po provedeném gramatickém výkladu jasná a jednoznačná, nesmí být takto zjištěný výklad vyloučen na základě zjištění jiných metod výkladu. Naproti tomu jiné metody výkladu přicházejí v úvahu zpravidla teprve tehdy, jestliže právní norma není zřetelná a jednoznačná.

3.6.1 Doslovný gramatický výklad

Rozhodující je vlastní text příslušného ustanovení. Jednotlivým slovům a větám je třeba přikládat obvyklý smysl. Slova se nevykládají izolovaně, nýbrž v souvislosti s významem celé věty, odstavce, článku apod. V zásadě platí, že každé slovo, každá věta, každý odstavec atd. by měly mít určité místo a význam v rámci textu. Výklad musí respektovat hranice, dané mu rámcem významu pojmu určitých slov v primárním právu. Používají-li smlouvy v rozdílných jazykových verzích různé výrazy, je nutno zachovávat minimální obsah společný všem těmto pojmům. Výklad by tedy měl vycházet z obsahu významu všech jazykových verzí.

---

¹⁶ *ABC práva Evropských společenství*. 1. vyd. Praha : Informační centrum Evropské unie, 2001. 116 s. ISBN 80-238-7448-9.

3.6.2 Systematický výklad

Systematickým výkladem se zjišťuje vnitřní soulad jednotlivých ustanovení. Jednotlivá ustanovení je tedy třeba vykládat tak, aby vzájemně harmonovala. Zvláštní význam tak mají základní myšlenky, vyjádřené obvykle v úvodním ustanovení o cílech a zásadách smlouvy.

3.6.3 Teleologický výklad

Teleologický výklad znamená vycházet z pramene práva jako celku a akcentovat jeho cíle a smysl. Takový postup je nutný zejména tehdy, jestliže jednotlivá slova, slovní spojení nebo části textu právní normy vykazují rozdíly nebo protiklad.

3.6.4 Srovnávací výklad

Srovnávací výklad se týká především pojmů obsažených v obecných právních zásadách, vyplývajících z vnitrostátních právních řádů, které jsou předmětem srovnání. Při použití srovnávacího výkladu je třeba zdůraznit tzv. autonomní pojetí evropského práva, které znamená ve svém výsledku vlastní, od vnitrostátních přístupů rozdílnou metodologii.¹⁷

3.7 Sbližování národního práva s právem ES

Právní mechanismus Společenství je tvořen dvěma složkami, které se navzájem doplňují. První z nich je vlastní právo Společenství a druhou soustava harmonizovaných norem vnitrostátních právních řádů členských států. Ve druhém případě jde o ty vnitrostátní právní normy, které mají přímý vliv na zřízení nebo fungování společného trhu.

Termínem *acquis communautaire* se označuje vše, čeho bylo v oblasti práva Společenství dosaženo, tedy souhrn všech právních pravidel v jakékoli formě, které tvoří právo Společenství. Všechna tato pravidla se okamžikem přijetí za člena stávají pro nový stát závazná se všemi důsledky. Znamená to, že vnitrostátní právní řád musí být v okamžiku přijetí státu do EU s právem Společenství plně kompatibilní.

---

¹⁷ TICHÝ, L., ARNOLD, R. *Evropské právo*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 1999. 915 s. ISBN 80-7179-113-X.

Tohoto cíle se dosahuje postupným sblíživáním národního práva s právem Společenství. Vzhledem k obrovskému objemu a složitosti systému práva Společenství je to úkol na řadu let. Proto je na něj pamatováno již v dohodách o přidružení, kde je stanoven pro jednotlivé přidružené státy závazek postupně sblížovat své právo právu Společenství, aby v době přijetí existovala kompatibilita obou.

V České republice se sblížování práva uskutečňovalo za pomoci třech základních nástrojů, které se liší jak svou úrovní, tak i rozsahem své působnosti. Jsou to: Evropská dohoda o přidružení, usnesení vlády České republiky, tzv. Bílá kniha Komise Evropských společenství.

3.7.1 Evropská dohoda

Evropská dohoda, která byla podepsána 4. října 1993 a vstoupila v platnost 1. února 1995, je základním právním nástrojem před vstupní strategie. Smyslem přidružení není tedy jen částečné zapojení do činnosti Unie a sblížení s ní, ale především příprava na členství.

Dohoda o přidružení nezakládá závazek bezprostřední aplikace práva Společenství v přidruženém státě. Dohoda stanoví především závazek ke sblížování práva.

3.7.2 Usnesení vlády České republiky

Usnesení vlády není zákonodárným aktem a není tedy obecně závazným pramenem práva. Přímo zavazuje pouze jednotlivé členy vlády a jejich prostřednictvím jim podřízené složky. Přesto jsou tato usnesení důležitým pramenem informací o praktické stránce sblížovacího procesu.

3.7.3 Bílá kniha Komise Evropských společenství

Bílá kniha je právně nezávazný dokument, který je určen všem přidruženým státům střední a východní Evropy. Byla přijata na zasedání Evropské rady v Cannes v roce 1995 jako podrobný návod ke sblížování práva. Má charakter příručky informující o stavu legislativy Společenství v jednotlivých oblastech. Pro každou oblast práva Bílá kniha doporučuje vhodný přístup pro sblížování práva.

Sbližováním obsahu právních předpisů se ovšem celý problém nevyčerpává. Přijaté předpisy také musí být svými adresáty respektovány, a tudíž musí být vytvořeny příslušné donucovací mechanismy.¹⁸

Založením Společenství omezily členské státy svou legislativní suverenitu a vytvořily svébytný právní řád, který je pro jejich státní příslušníky i pro ně samotné závazný a který je třeba před jejich soudy aplikovat.

Svébytnost právního řádu Společenství má pro existenci ES zásadní význam, neboť je jedinou zárukou toho, že nedojde k rozmělnění práva ES právem národním a že bude zajištěna jednotná platnost práva ES ve všech členských státech. Tak jsou na základě svébytnosti právního řádu ES termíny práva Společenství pojímány v zásadě v souladu s jeho požadavky a s cíli Společenství.

---

¹⁸ ŠÍŠKOVÁ, N., TÝČ, V. *Sbližování českého práva s právem ES*. Praha : Linde, a. s., 1997. 214 s. ISBN 80-7201-059-X.

4. Legislativa Evropské unie

Na rozdíl od vnitrostátní roviny, kde je vůle lidu vyjadřována prostřednictvím parlamentu, hráli při volbě vůle ve Společenstvích dlouhou dobu rozhodující roli představitelé vlád zastupující členské země v Radě EU. Bylo tomu tak z prostého důvodu, že ES nevznikla z nějakého „evropského lidu“, ale vděčí za svou existenci a formu členským státům. Ty se nevzdaly části své suverenity ve prospěch ES, aniž by si zaručily svou silnou pozici v rozhodovacím procesu ES. Přesto se ale v průběhu rozvoje a prohlubování právního řádu Společenství vytvořil vyváženější systém oproti původnímu, výrazně jednostrannému rozdělení pravomocí v rozhodovacím procesu ES, které bylo zaměřeno na podporu zájmů členských států. Tak byla původní procedura, kdy byl Evropský parlament pouze konzultován, doplněna o spolupráci Evropského parlamentu s Radou a konečně o spolurozhodování Evropského parlamentu v legislativním procesu. Amsterodamskou smlouvou bylo spolurozhodování povýšeno na obecné legislativní pravidlo, čímž byl dále posílen demokratický prvek v legislativě ES.

4.1 Rozhodování Evropské unie

Rozhodování orgánů Evropské unie je odlišné od rozhodovacích procesů v jednotlivých členských státech Evropské unie. Existuje několik důvodů, proč se rozhodovací proces Unie liší od běžného rozhodování uvnitř členských států.

Za prvé, Evropská unie není státem, ale mezinárodní organizací. Za druhé, není zcela jasné, co je konečným cílem procesu evropské integrace. Za třetí, uvnitř Unie, mezi členskými státy, neexistuje jednotný názor, jakým směrem se Unie bude ubírat v příštích letech. Členské státy se pouze shodují v tom, že Unie v rámci svých aktivit vykazuje jak prvky nadnárodní, tak prvky typické mezinárodní organizace mezivládního charakteru.

Z historického hlediska Evropě nikdy neprospívala dominance určitého státu, ideologie nebo směru. Z toho důvodu probíhá současný proces evropské integrace tak, aby respektoval přání členských států Unie dosáhnout kompromisu. Veškerá rozhodnutí musí být proto učiněna po konzultacích se všemi členskými státy. Základním principem rozhodování Unie je dohoda všech zúčastněných stran. Kompromisní řešení bere v úvahu názory všech členských států.

4.2 Legislativní proces v Evropské unii

Na úrovni Evropské unie v současnosti neexistuje jednotný legislativní proces pro přijímání primárních a sekundárních norem. Místo toho předvídá Smlouva o ES několik druhů legislativního procesu pro jednotlivé oblasti evropské integrace. Většinu komunitární legislativy proto v současnosti přijímají Komise a Rada bez zapojení Evropského parlamentu, Komise a Rada, které musí normu konzultovat s Evropským parlamentem, Komise a Rada ve spolupráci s Evropským parlamentem, Komise, Rada a Evropský parlament spolu rozhodovacím postupem, Komise samotná na základě pravomocí delegovaných Radou.

4.2.1 Komise a Rada bez zapojení Evropského parlamentu

Normu navrhuje Evropská komise a schvaluje ji Rada. Rada a Komise mohou dobrovolně konzultovat Evropský parlament, ale pokud tak neučiní, platnost sekundární normy to neovlivní.

4.2.2 Komise a Rada, které musí normu konzultovat s Evropským parlamentem

I v tomto případě normu navrhuje Evropská komise a schvaluje ji Rada. Normu ale musí (formálně) konzultovat s Evropským parlamentem. Názor Evropského parlamentu není závazný a přes zapojení EP v tomto typu legislativního procesu dominují Rada a Evropská komise.

4.2.3 Komise a Rada ve spolupráci s Evropským parlamentem, tzv. postup spolupráce

Legislativní iniciativu má Komise, která předkládá návrh Radě. Rada po obdržení stanoviska Evropského parlamentu přijímá společný postoj. Stanovisko EP je obligatorním předpokladem k přijetí společného postoje, který Rada přijímá kvalifikovanou většinou.

Společný postoj je pak s podrobným odůvodněním Rady předložen Evropskému parlamentu. O důvodech společného postoje je povinna EP informovat též Komise, která EP sděluje i svůj vlastní postoj. Evropský parlament může pak ve lhůtě tří měsíců

od sdělení společného postoje společný postoj schválit. Schválí-li EP v této lhůtě společný postoj, nebo uplyne tato lhůta, je Rada povinna přijmout navrhovaný právní akt ve znění shodném se společným postojem. EP může v uvedené tříměsíční lhůtě navrhnout většinou svých poslanců jakoukoli změnu společného postoje Rady anebo může většinou svých poslanců tento společný postoj jako celek odmítnout. V takovém případě se vrací návrh právního aktu k dalšímu projednání Radě (tzv. druhé čtení). Současně je EP povinen informovat i Komisi. Komise musí ve lhůtě jednoho měsíce přezkoumat svůj původní návrh a posoudit změny navrhované EP. Ve druhém čtení může Rada Parlamentem odmítnutý návrh přijmout jedině za předpokladu, že o tom rozhodne jednomyslně. Rada také může kvalifikovanou většinou přijmout Parlamentem pozměněný návrh aktu. Jednomyslně rozhoduje Rada tehdy, jestliže ve třetím čtení přijme akt ve znění odchylném od návrhu Komise. V druhém čtení je Rada povinna rozhodnout ve tříměsíční lhůtě. Nerozhodne-li v této lhůtě, návrh Komise není přijat.

4.2.4 Komise samotná na základě pravomocí delegovaných Radou

Právní systém umožňuje, aby Rada přenesla část svých normotvorných pravomocí na Evropskou komisi. V současné době Evropská komise na základě delegovaných pravomocí přijala a přijímá více norem sekundárního práva než Rada a Evropský parlament.

4.3 Hlavní aktéři rozhodovacího procesu Evropské unie

Hlavními aktéry rozhodovacího procesu v současné Evropské unii jsou Evropská komise, Evropský parlament a Rada Evropské unie. Z politického hlediska k nim můžeme také počítat setkání hlav států a předsedů vlád Evropské unie a předsedy Evropské komise, tedy Evropskou radu.

4.3.1 Evropský parlament

Parlament existuje od samého začátku evropského integračního procesu, ale jeho význam narůstal až po prvních přímých volbách, které se konaly v roce 1979. Evropský parlament je jedinou institucí, která je volena v přímých volbách všemi občany Unie, a to na pětileté funkční období. Volební systém do Evropského parlamentu není jednotný, liší se podle ústavních pravidel jednotlivých členských zemí.

Hlavní úkoly Evropského parlamentu lze rozdělit do tří skupin: legislativní pravomoc, rozpočtová pravomoc a kontrolní pravomoc.

4.3.1.1 Legislativní pravomoc

Evropský parlament přijímá společně s Radou evropské právní předpisy. Běžným legislativním postupem je spolurozhodování. Spolurozhodování je základním rozhodovacím nástrojem Evropského parlamentu a díky němu může Parlament ve větší míře ovlivňovat právní předpisy Společenství. Spolurozhodování se uplatňuje mimo jiné u volného pohybu pracovních sil, vytváření vnitřního trhu, výzkumu a vývoje, životního prostředí, ochrany spotřebitele, vzdělání, kultury a zdraví. Ačkoli je spolurozhodování hlavním legislativním postupem, v některých důležitých oblastech, jako daňová politika, zaujímá EP pouze stanovisko.

4.3.1.2 Rozpočtová pravomoc

Evropský parlament a Rada společně sdílejí pravomoc nad finančními prostředky. Přípravné práce pro rozhodování Parlamentu v této oblasti vykonává Rozpočtový výbor ve spolupráci s ostatními stálými výbory. Parlament má rozhodující slovo při schvalování většiny výdajů v ročním rozpočtu. Parlament a Rada projednávají rozpočtové návrhy Komise ve dvou čteních a během nich se dohodnou, kolik finančních prostředků bude vynaloženo a na co. Parlament může také rozpočet zamítnout, pokud má za to, že neodpovídá potřebám Unie. Parlament roční rozpočet nejen přijímá, ale také kontroluje vynakládání rozpočtových prostředků. Tuto činnost vykonává Rozpočtový výbor Parlamentu a opírá se při tom mimo jiné o zprávy Evropského účetního dvora a Evropského úřadu pro boj proti podvodům.

4.3.1.3 Kontrolní pravomoc

Parlament uplatňuje demokratický dohled nad všemi činnostmi Společenství. Tato pravomoc, která se původně týkala pouze činnosti Komise, byla rozšířena také na Radu ministrů a na orgány odpovědné za zahraniční a bezpečnostní politiku. Pro usnadnění tohoto dohledu může Evropský parlament zřizovat dočasné vyšetřovací výbory.

V současné době zasedá v Parlamentu 785 poslanců, z nichž 24 poslanců zastupuje Českou republiku. V čele stojí předsednictvo s předsedou. Poslanci Evropského parlamentu se nesdružují podle státní příslušnosti, ale vytvářejí politická seskupení, která představují hlavní politické proudy v Evropě. Poslanci jsou rozděleni do 20 stálých parlamentních výborů, které se zaměřují na specifické otázky. Parlamentní výbory připravují legislativní návrhy, zasedají v Bruselu a jejich jednání jsou veřejná. Všichni poslanci vykonávají svůj mandát nezávisle. Mandát evropského poslance je neslučitelný s funkcemi v dalších institucích Evropské unie. Toto neplatí pro orgány na národní úrovni.¹⁹

4.3.2 Rada Evropské unie

Rada EU je nestálým orgánem, zastupující především zájmy členských států, tzn. *funguje na mezivládním principu*. Je to legislativní a výkonný orgán, který může rozhodovat o všech otázkách integrace. Hlavním sídlem Rady EU je Brusel. Dále se zástupci členských států schází v Lucemburku a v předsednickém státu.

V předsednictví Rady se členské státy střídají po šesti měsících podle předem stanoveného pořadí. Předsednická země má možnost určovat agendu a priority Rady a tím ovlivnit směr, kterým se ubírá celá Unie. Pro zajištění kontinuity práce Rady EU se postupně vytvořila neformální formace zvaná „trojka“, kterou tvoří ministři zahraničí aktuální předsednické země a zemí, které Radě předsedají před a po ní.

Rada je hlavním legislativním orgánem, který akty – často spolu s EP – přijímá, ale v komunitárním pilíři EU nenavrhuje. Toto právo náleží Komisi. Rada provádí kontrolu díky aktivní privilegované legitimaci před ESD ve vztahu ke Komisi, Evropskému parlamentu a Evropské centrální bance.²⁰

4.3.3 Evropská komise

Evropská komise zastupuje mezi institucemi Evropské unie nadnárodní princip, tzn. že prosazuje zájmy EU jako celku a tvoří protiváhu zájmům jednotlivých členských zemí. Je strážkyní smluv, iniciátorkou legislativy a jakousi vládou Evropské unie. Komise je výkonným orgánem Evropské unie. Symbolizuje nadnárodní rozměr

---

¹⁹ *Evropský parlament*. Informační kancelář Evropského parlamentu. Česká tvůrčí, s. r. o., 2007. 48 s.

²⁰ EUROSOP. *Rada Evropské unie*. [online]. 2009, [cit. 16. února 2009]. Dostupné na WWW: <www.euroskop.cz/100/sekce/organy-rady-eu/>.

evropské integrace. Funkční období Komise je pětileté. Nová Komise musí vzniknout do šesti měsíců po volbách do Evropského parlamentu. Od 1. 1. 2007 má Komise 27 členů včetně předsedy. Předseda je volen na 5 let.

Hlavní úkoly Evropské komise jsou – předkládat návrhy právních předpisů Parlamentu a Radě, řídit a provádět politiky EU a plnit rozpočet, vymáhat zákony EU (společně se Soudním dvorem), zastupovat EU na mezinárodní scéně (např. při sjednávání dohod mezi EU a jinými zeměmi).

Evropská komise má tzv. *legislativní iniciativu*, což znamená, že jako jediná může Parlamentu a Radě předkládat návrhy právních předpisů EU. Komise musí před přijetím nového legislativního návrhu povinně monitorovat sociální a ekonomické podmínky v Unii, aby zjistila, zda navrhovaný zákon přinese zlepšení.

Evropská komise se podílí na řízení, výkonu politik Unie a spravuje rozpočet. S Účetním dvorem je odpovědná za kontrolu výdajů z rozpočtu EU. Komise dohlíží na oblast ochrany hospodářské soutěže.

Komise jako „*strážkyně smluv*“ prosazuje evropské právo a dohlíží na jeho dodržování, tzn. že je zodpovědná za zajištění řádného uplatňování zákonů EU ve všech členských zemích. Pokud zjistí, že některá členská země neuplatňuje právní předpisy EU, zahájí tzv. řízení pro porušení práva, kde nejprve zašle oficiální dopis dané vládě s odůvodněním své domněnky a stanovením lhůty na vysvětlení. Jestliže stát včas nepodaří uspokojivé vysvětlení ani nezjedná nápravu, zašle Komise další dopis, v němž stanoví lhůtu, do kdy situaci napravit. Pokud ani tentokrát členský stát požadavky nesplní, je věc postoupena Soudnímu dvoru. Základní pravomoci Komise jsou – výkonná pravomoc, zákonodárná a kontrolní pravomoc.

4.3.3.1 Výkonná pravomoc

Komise zabezpečuje provádění primárních smluv a aktů vydaných na jejich základě. Jedná se zejména o oblast vnějších vztahů, kde navrhuje a dojednává smlouvy s dalšími státy. Výkonnou moc realizuje prostřednictvím individuálních rozhodnutí, zejména v oblasti hospodářské soutěže a obchodu. Na základě zmocnění je Komise oprávněná vydávat některá druhotná nařízení a směrnice k již dříve přijatému evropskému zákonodárství.

4.3.3.2 Zákonodárná pravomoc

Komise má výsadní právo předkládat návrhy právních aktů Evropské unie. Nové normy pak schvaluje Rada EU a Evropský parlament. Vlastní rozhodovací pravomoc má Komise v některých společných politikách a v záležitostech mezinárodně - obchodních vztahů. K jejím dalším pravomocem patří navrhování a spravování společného rozpočtu.

4.3.3.3 Kontrolní pravomoc

Komise má povinnost po zjištění porušení evropského práva podat žalobu na členský stát pro nedodržování nebo nezavádění práva EU.²¹

Činnost Komise je zabezpečována prostřednictvím Generálních ředitelství a úřadů. O celkový chod Komise se stará Generální sekretariát.

Navrhovaný předseda Komise podléhá schválení Radou EU a potvrzení musí také přijít od Evropského parlamentu. Komisaři se vybírají na základě dohody předsedů vlád a hlav členských států. Každému z evropských komisařů je předsedou Komise přidělen jeden resort (určitá oblast), za který komisař zodpovídá. Komisaři musí být nezávislými osobami. Skládají přísahu věrnosti EU, ve které se zavazují, že budou zastávat svůj úřad čestně a že budou zachovávat mlčenlivost. Činnost konají výhradně ve prospěch integrace a Unie, nesmějí proto přijímat pokyny od své vlády nebo jiného orgánu. Stejně tak všechny členské země jsou povinny tato pravidla dodržovat a nesmí členy Komise žádným způsobem ovlivňovat. Evropský komisař nesmí vykonávat jiné zaměstnání. Komisaře může úřadu zbavit kromě pravidelné obměny pouze vlastní rezignace, smrt nebo rozsudek Evropského soudního dvora, který ho může odvolat pro vážné pochybení ve funkci.

---

²¹ EUROSOP. *Evropská komise*. [online]. 2009, [cit. 16. února 2009]. Dostupné na WWW: <www.euroskop.cz/109/sekce/zakladni-informace/>.

5. Soudnictví Evropské unie

K podstatným rysům právního společenství, jak lze Evropská společenství charakterizovat, náleží efektivní soudní systém zajišťující právní ochranu. Evropské soudnictví představuje rozsáhlý systém soudní ochrany při používání evropského práva. Tento systém nezajišťuje jenom právní ochranu jednotlivým občanům Evropské unie, nýbrž zaručuje právní ochranu i orgánům společenství, členským státům a dalším subjektům. Podle smluv o založení společenství je základní úloha v systému právní ochrany svěřena Evropskému soudnímu dvoru a Soudu prvního stupně. Při plnění svých úkolů vychází evropský soudní systém především ze společných ústavních tradic členských států. Funkce evropského soudnictví zasahuje i do právních systémů členských států, jejichž soudní systémy a právní řády výrazně ovlivnilo.

Prvotním smyslem soudního systému je dodržování právního řádu Společenství jako základní podmínky existence Společenství. Smlouvy svěřují Evropskému soudnímu dvoru mimořádně důležitou úlohu spočívající v zajišťování dodržování práva. Soudní systém přispívá k uskutečňování vztahů mezi společenstvími a členskými státy zejména tím, že formuluje vztah mezi evropským právem a vnitrostátními právními řády členských států. Jednotné používání a dodržování práva je významným nástrojem integrace.²²

Jedním z tzv. *základních orgánů*, uvedených v čl. 7 SES, je Soudní dvůr. Jeho pracovní vytížení však vedlo k tomu, že se založil další soudní orgán, Soud prvního stupně, a vytvořil tak dvouinstanční soustavu evropských soudů.

5.1 Evropský soudní dvůr

Evropský soudní dvůr je vrcholný orgán soudního přezkumu dodržování práva ES. Jeho posláním je zajistit dodržování práva při výkladu a provádění základních smluv, což zahrnuje nejen primární právo ES, ale také právní akty. Dodržování práva ES zajišťuje Soud jak vůči orgánům ES, tak i členským státům a nepřímo i vůči státním příslušníkům těchto států. Sídlem Soudního dvora je Lucemburk.

V roce 1954 vydal Soud dva rozsudky. V roce 1990 to už bylo 193 rozsudků, ale od tohoto roku jsou žaloby úředníků podávány k Soudu prvního stupně. V roce 2007

---

²² PROUZA, D., ZAJÍČKOVÁ, E. *Základy práva Evropské unie*. 1. vyd. České Budějovice : VŠERS, 2007. 156 s. ISBN 978-80-86708-45-4.

vydal ESD dokonce 379 rozsudků. Samozřejmě, že zvyšující se počet rozsudků je dán také tím, že do Evropské unie přistupují nové státy. Evropskou unii založilo šest států a v současnosti má Unie 27 členských států.

Od vstupu České republiky do Evropské unie do roku 2007 vydal ESD šest rozsudků pro ČR ve věcech řízení o předběžných otázkách.

Od založení Evropského soudního dvora (1954) až do roku 2007 vydal Soud celkem 6030 rozsudků. Většina z těchto rozsudků přinesla důsledky pro každodenní život občana EU.

5.1.1 Soudci

Soud se skládá z 27 soudců (1 soudce z každého členského státu) a 8 generálních advokátů. Soudci jsou jmenováni společnou dohodou vlád členských států na dobu 6 let. Podmínkou pro jmenování není státní příslušnost členského státu. V praxi však vždy bylo dosaženo dohody o tom, že každý členský stát bude zastoupen jedním svým státním příslušníkem, aby jeho právní systém mohl být reflektován. Soudci a generální advokáti jsou vybíráni z osob poskytující záruku naprosté nezávislosti, a kteří buď splňují všechny požadavky, kladené v jejich zemích na výkon nejvyšších soudních funkcí, nebo jsou uznávanými znalci práva.

Výkon funkce končí uplynutím šestiletého období, úmrtím nebo demisí. Soudcům jsou poskytnuty záruky nezávislosti: jsou neodvolatelní, nadáni imunitou tj. nemožností trestního stíhání, tato imunita však může být zrušena soudem zasedajícím v plénu. Soudci nemohou zastávat jinou politickou nebo správní funkci. Nemohou kromě výjimečného souhlasu Rady vykonávat jiné povolání ať placené, či nikoliv. Nesmějí se účastnit rozhodování v žádné věci, v níž dříve byli angažováni jako úředníci, poradci nebo advokáti jedné ze stran, nebo o níž dříve rozhodovali jakožto členové tribunálu Komise nebo z jiného důvodu.

5.1.2 Generální advokáti

Soudu je nápomocno 8 generálních advokátů jmenovaných podle stejných kritérií a stejným způsobem jako soudci. Jdou pověřeni veřejně předkládat zcela nestranně a nezávisle odůvodněné závěry k věcem předloženým Soudu, a tak mu napomáhat při plnění jeho úkolů.

Generální advokát je povinen zkoumat věc ze všech právních aspektů, zatímco Soud často zkoumá jenom otázky, které mu jsou předloženy v průběhu řízení. To je významné zejména tehdy, kdy odpověď na jednu z otázek činí celkové šetření ostatních aspektů povrchním. Závěry generálního advokáta navíc mají tu výhodu, že jsou vnitřně jednotnější, jakožto produkt zásadně jednoho člověka, zatímco rozhodnutí Soudu vždy představuje kompromis kolektivu.

5.1.3 Formy rozhodování

Soud rozhoduje buď v plénu, nebo v senátech. V plénu zasedá Soud pouze, pokud stranou sporu je členský stát nebo orgán EU a o jednání v plénu požádá. V ostatních případech zasedá Soud v senátech.

K Soudnímu dvoru se může obrátit každý členský stát, který se domnívá, že jiný členský stát porušil komunitární právo. Podání vůči některému členskému státu může v takovém případě učinit také Komise. ESD může rozhodovat i o podání od fyzických a právnických osob, které se dovolávají spravedlnosti kvůli rozhodnutím, jež byla proti nim učiněna z titulu komunitárního práva.

Evropský soudní dvůr má výhradní právo rozhodovat, jak právo ES chápat a jak ho uplatňovat, vedle toho však provádí i jiné druhy řízení.

Prvním je řízení o žalobě proti členské zemi, která porušila právo ES. Žalobu může podat Evropská komise nebo jiná členská země. Pokud se země, která jednala v rozporu s právem ES, podřídí rozhodnutí ESD, může být na ni uvalena peněžitá pokuta.

ESD může zahájit i řízení proti některému orgánu EU, a to v případě, že přijal právní akt, který je v rozporu s primárním právem ES nebo, že svou nečinností porušil svou povinnost jednat.

ESD může vadný právní akt prohlásit za neplatný a v případě nečinnosti může nařídit dotčené instituci jednat.

Každé řízení ESD zahrnuje část písemnou i ústní. Konkrétní kauza je posuzována vždy nejprve na uzavřeném jednání, zveřejněn je až výsledný rozsudek, a to včetně odůvodnění. Kopie rozsudků jsou pak přeloženy do všech úředních jazyků EU.²³

5.1.4 Možnosti řízení

5.1.4.1 Řízení pro zanedbání povinnosti

Týká se členských států, které neplní povinnosti stanovené právem ES. Na Soudní dvůr se může obrátit Komise ES nebo některý z členských států. Soud zjistí zanedbání povinnosti a nařídí určitá opatření, ale nemůže provinilý stát přimět k tomu, aby je skutečně provedl. V tomto případě není možné zavést žádné sankce.

5.1.4.2 Anulační řízení

Snaží se zajistit shodu aktů a rozhodnutí Evropských společenství s Římskou dohodou a řešit problémy při rozdělování pravomocí mezi jednotlivé instituce. Anulační řízení může být zahájeno z důvodu nezpůsobilosti, formální vady, porušení Římské dohody nebo zneužití pravomoci. Tato anulační řízení mohou být zahájena kterýmkoliv členským státem nebo jakoukoliv z institucí. Kterákoliv fyzická osoba může za stejných podmínek zahájit anulační řízení proti rozhodnutí, které se jí přímo a individuálně týká. Jestliže Soudní dvůr uzná stížnost za odůvodněnou, prohlásí akt za neplatný a se zpětnou platností pozastaví datum, kdy má vstoupit v platnost.

5.1.4.3 Řízení pro neplnění závazků

Je zavedeno, jestliže určitá instituce neuplatňuje nařízení, k nimž je zavázána ustanoveními. Řízení může zahájit jakákoliv instituce, členský stát nebo soukromá osoba (jestliže se jí přímo a individuálně týká). Soud zjistí neplnění závazků a stanoví vhodná opatření, ale nemůže instituci donutit k jejich splnění.

---

²³ CURIA. *Soudní dvůr Evropských společenství*. [online]. 2009, [cit. 17. března 2009]. Dostupné na WWW: <http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index_cje.htm>.

5.1.4.4 Odpovědnostní řízení

Týká se škod, jež instituce ES nebo jejich zástupci způsobí třetím stranám, a zabývá se odškodněním poškozených. Tato řízení mohou být v široké míře zahájena soukromými osobami. Poškození musí prokázat odpovědnost Evropských společenství tak, že podají důkaz o jejich vině a o své újmě.

5.1.4.5 Zaměstnanecké řízení

Rozhoduje spory uvnitř institucí ES, mezi zaměstnanci a jejich zástupci a stanoví tak nezbytné dohody a odškodnění.

5.1.4.6 Pravomoc vyjádření znaleckého posudku

Existuje-li pochybnost o slčitelnosti připravované mezinárodní smlouvy s ustanoveními Římské dohody, mohou si Rada ministrů, Komise ES nebo členské státy vyžádat znalecké posouzení Soudního dvora.

5.1.4.7 Podmínečné řízení

Soud jedná jako rozhodčí v rámci smírčího řízení, vložených do smluv veřejného či soukromého práva, uzavíraných Evropskými společenstvími nebo jejich jménem.

5.1.4.8 Prejudiční řízení

Zjišťuje spolupráci mezi národním soudnictvím a Soudním dvorem a zaručuje tak totožnou aplikaci práva ES ve všech členských státech. V praxi pak dochází ke dvěma typům soudních řízení: výkladu textu a posuzování pravoplatnosti aktů. Jestliže je problém výkladu práva ES nebo pravoplatnosti ES předložen některému z národních soudnictví, toto soudnictví se může, formou tzv. prejudiční otázky, obrátit na Soudní dvůr se žádostí, jak tento text interpretovat.²⁴

---

²⁴ GUÉGUEN, D. *Průvodce labyrintem Evropských společenství*. Přel. Sadloňová, Z. 1. vyd. Mladé léta, 1993. 116 s. ISBN 80-06-00537-0.

5.1.5 Řízení před soudním dvorem

Řízení je zahájeno podáním žaloby, která musí být písemná. Toto podání je vyhlášeno v Úředním věstníku. Podání žaloby u Soudního dvora nemá odkladný účinek. Má-li však Soudní dvůr za to, že okolnosti to vyžadují, může nařídit odklad provádění napadeného aktu.

Předseda Soudního dvora poté ustanoví soudce – zpravodaje. Žaloba je pak doručena žalované straně, která se k ní do jednoho měsíce od doručení vyjadřuje. Na toto vyjádření žalobce odpovídá replikou a další reakce může následovat od žalované strany (vždy s dodržáním jednoměsíční lhůty). Tato vzájemná podání, kterými strany sporu vyjasňují svá stanoviska, představují písemné stadium řízení.

Po jeho skončení se rozhoduje o tom, jakého dokazování bude třeba, tedy zda bude nezbytné předvolat strany, svědky, povolat znalce apod. Rozhodne se také o tom, zda věc bude projednána v plénu nebo v senátu.

Předseda Soudního dvora poté stanoví datum ústního jednání, které je veřejné. Na tomto jednání nejprve soudce – zpravodaj přednese popis zjištěného skutkového stavu a jednotlivé argumenty stran. O věci se jedná za přítomnosti generálního advokáta. Ústní stadium končí jednáním, na němž generální advokát učiní závěry, které jsou vlastně návrhem rozhodnutí sporu.

Soudci poté rozhodnou věc vydáním rozsudku. Soudní dvůr může ve všech věcech, které mu byly předloženy, nařídit nezbytná předběžná opatření.

Rozhodnutí Soudního dvora je konečné a nemůže být napadeno odvoláním. Rozhodnutí Soudu první instance je napadnutelné z hmotněprávních a procesněprávních hledisek. Odvolání k rozhodnutí Soudu lze podat k Soudnímu dvoru, a to z důvodů: nedostatků pravomocí, porušení procesněprávní normy, která nepříznivě zapůsobila na postavení žalobce a porušení pravidla práva Společenství. Lhůta k podání odvolání činí dva měsíce od doručení rozhodnutí. Je-li odvolání shledáno opodstatněným, Soudní dvůr buď rozhodne sám, nebo vrátí věc k novému projednání Soudu první instance.²⁵

---

²⁵ TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde, a. s., 2004. 306 s. ISBN 80-201478-1.

5.1.5.1 Náklady řízení

Řízení před Soudním dvorem nepodléhá poplatkům. Soudní dvůr však nenahrazuje náklady vynaložené na advokáta oprávněného působit jako právní zástupce před soudem členského státu, kterým musí být všichni účastníci zastoupeni.

5.1.5.2 Jazykový režim

V řízení o přímé žalobě bude jazyk, ve kterém je sepsána žaloba. V řízení o předběžné otázce je jednacím jazykem jazyk vnitrostátního soudu, který se na Soudní dvůr obrací. Jednání konající se během ústní části řízení jsou tlumočena podle potřeby do jednotlivých úředních jazyků Evropské unie. Porady soudců probíhají bez tlumočnicka ve společném jazyce, kterým je tradičně francouzština.

5.2 Soud prvního stupně

Soud prvního stupně byl zřízen za účelem odlehčení Soudu od případů právně jednodušších nebo administrativně či ekonomicko-analyticky náročnějších. Sídlem je Lucemburk.

SPS tvoří 27 členů jmenovaných společnou dohodou vlád na dobu 6 let. Soudci SPS jsou vybíráni z osob poskytující záruku naprosté nezávislosti a způsobilých pro výkon soudcovské činnosti.

Soudci mohou být jmenováni opětovně, dochází k částečnému znovu obsazování míst po 6 letech. Funkce generálního advokáta výslovně neexistuje, jeho úlohu však plní jeden ze soudců, je-li to za potřebí. Členové SPS ze svého středu volí předsedu na dobu 3 let obnovitelně.²⁶

Soud prvního stupně vydal pro Českou republiku do roku 2006 čtyři rozsudky. Od založení (1989) do roku 2006 vydal SPS celkem 5765 rozsudků. Je zřejmé, že Soud prvního stupně ulehčuje Soudnímu dvoru od případů.

---

²⁶ EUROSOP. *Soud prvního stupně*. [online]. 2009, [cit. 17. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://euroskop.cz/102/sekce/soud-prvniho-stupne/>>.

5.2.1 Rozhodování SPS

SPS zásadně zasedá v senátech, výjimečně v případech stanovených jednacím řádem může zasedat i v plénu. Vyžaduje-li to význam, právní obtížnost nebo jiné okolnosti sporu, může SPS rozhodovat buď v plénu, nebo v senátu ve větším než obvyklém počtu. Tak tomu je např. má-li SPS rozhodovat ve věci, která se již před ním objevila. Senáty SPS jsou složeny ze 3 nebo 5 soudců. Složení senátů a přidělování případů jsou upraveny jednacím řádem, který přijímá SPS po dohodě se Soudem s jednomyslným souhlasem Rady.

5.2.2 Pravomoc

Pravomoci SPS určuje - vedle čl. 225 SES – Rada jednomyslným rozhodnutím na žádost Soudu a po konzultacích EP a Komise. SPS tedy rozhoduje v taxativně stanovených případech. Není-li výslovně dána pravomoc SPS, je příslušným k rozhodnutí věci Soud.

Do pravomoci SPS patří žaloby fyzických i právnických osob za nečinnost, neplatnost a náhradu škody podle tří komunitárních smluv, včetně žalob založených na rozhodčích doložkách, a to od 1. 8. 1993, vyjma žalob proti obchodně ochranným opatřením.

5.3 Vztah ESD a SPS

Základní vymezení vztahu mezi Soudem a SPS je dáno několika skutečnostmi. SPS se řídí stejnými ustanoveními práva ES jako Soud, není-li výslovně stanoveno jinak, souvislost mezi Soudem a SPS vyplývá mj. z toho, že nejdůležitější sekundární úprava postavení SPS je obsažena v části IV. Statutu Soudu; Soud je odvolacím soudem proti rozhodnutí SPS z důvodů právních (čl. 225 SES), zejména tedy pro nepřislusnost, porušení práva či procesní nedostatky; odvolání mohou podat strany sporu, členské státy, orgány ES a dále jiní účastníci, jichž se rozhodnutí bezprostředně dotýká; odvolání nemá odkladný účinek; svůj procesní řád SPS přijímá v dohodě se Soudem, chyby stran sporu při podání návrhu se řeší mezi kancléři automaticky postoupením věci od soudu, který se prohlásil za nepřislusný, k druhému bez dalšího úkonu chybujícího navrhovatele; přitom pro předcházení negativních kompetenčních konfliktů mezi Soudem a SPS platí, že prohlásí-li se Soud za nepřislusný, SPS tak již učinit

nemůže; pro předcházení rozporům v judikatuře mohou Soud i SPS přerušit řízení a vyčkat výroku druhého soudu, řeší-li obdobnou otázku, sídlo SPS je v těsném sousedství se Soudem, Soud i SPS využívají společných služeb (knihovna, rešerše, překlady, tlumočení atd.) podle dohody předsedy Soudu a SPS.²⁷

---

²⁷ TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde, a. s., 2004. 306 s. ISBN 80-7201-478-1.

6. Evropská ústavní smlouva a Lisabonská smlouva

6.1 Smlouva o Ústavě pro Evropu

Návrh Evropské ústavní smlouvy je výsledkem jednání Konventu. Mezivládní konference tento výsledek z velké části přijala. 25 členských států EU v říjnu 2004 podepisuje Smlouvu o Ústavě pro Evropu. Jejím cílem bylo zlepšit demokratické rozhodování a schopnost jednání v EU. Po vstupu v platnost měla nahradit současné smlouvy, především Maastrichtskou smlouvu a Smlouvu o založení Evropského společenství, ale také pozměňující smlouvy z Amsterodamu a z Nice.

Návrh nového základního dokumentu Evropské unie měl za cíl nahradit složitou strukturu smluv EU jediným právním předpisem. Tento dokument však byl mnohými považován za kontroverzní a byl předmětem časté kritiky. Během ratifikačního procesu se ovšem ukázalo, že je tento cíl příliš ambiciózní.

6.1.1 Deklarace z Laekenu

Již v prosinci 2001 přijala Evropská rada v Laekenu tzv. Prohlášení o budoucnosti Evropské unie (též Laekenská deklaráce), které otevřelo debatu o budoucnosti EU. Unii zavázalo k větší demokratičnosti, transparentnosti a efektivnosti a také k tomu, aby zahájila kroky vedoucí k vytvoření Evropské ústavní smlouvy. Bylo rozhodnuto, že jednání o textu Smlouvy proběhne na půdě Konventu.

Konventem bylo nazváno shromáždění, na němž mělo být přítomno co nejširší spektrum účastníků: představitelé vlád 15 členských států a kandidátské země, zástupci národních parlamentů, zástupci Evropského parlamentu a Evropské komise, pozorovatelé z Výboru regionů a Hospodářského a sociálního výboru a zástupci evropských sociálních partnerů a evropského ombudsmana.

Předsedou Konventu, který zasedal od února 2002 do července 2003, byl bývalý francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing. Ten v červenci 2003 prohlásil, že Konvent může ukončit svoji činnost, neboť se shodl na návrhu Ústavní smlouvy.

6.1.2 Text Ústavní smlouvy

Text Evropské ústavní smlouvy se skládá z preambule, čtyř částí a závěrečného aktu. V preambuli se odkazuje na evropské kulturní, náboženské a humanistické

dědictví. Je zde vzpomenua i minulost Evropské unie a vyjádřeno přesvědčení, že sjednocený světadíl se nadále bude ubírat pouze cestou civilizace, pokroku a prosperity.

Část I. tvoří celkem devět hlav a 60 článků. Obsahuje základní charakteristiky EU a tím se podobá národním ústavám jednotlivých zemí. Najdeme tady definici Evropské unie, jejích hodnot a cílů i základních práv a občanství unie. Je zde také navrženo rozdělení pravomocí mezi EU a jejími členskými státy a způsoby, jak tyto pravomoci vykonávat, demokratický život Unie, finance Unie a členství v Unii. Jsou zde také podmínky, jak lze do EU vstoupit nebo naopak vystoupit.

Část II. tvoří Listina základních práv Unie, ve které jsou zakotvena práva, která musí EU ve vztahu k evropským občanům respektovat při své činnosti. Listina v Evropské ústavě odpovídá například Listině základních práv a svobod, která je součástí Ústavy ČR. Listina se skládá z preambule, je rozdělena do 7 hlav (důstojnost, svobody, rovnost, solidarita, občanská práva, soudnictví, obecná ustanovení upravující výklad a použití listiny) a 54 článků.

Část III. popisuje politiky a fungování EU jak z hlediska hlavních unijních institucí, tak z hlediska jednotlivých politik, ve kterých EU působí, od společného trhu přes zahraniční a bezpečnostní politiku až po spolupráci v oblasti ochrany hranic a stíhání závažné nadnárodní kriminality. Tato část je nejrozsáhlejší, má sedm hlav (obecně použitelná ustanovení, zákaz diskriminace a občanství, vnitřní politiky a činnosti, přidružení zámořských zemí a území, vnější činnost Unie, fungování Unie, společná ustanovení) a 322 článků.

Část IV. tvoří obecná a závěrečná ustanovení, z nichž jsou důležitá například pravidla, podle kterých bude možné Evropskou ústavní smlouvu měnit. Část IV. se skládá z 12 článků.²⁸

6.1.3 Ratifikace

Evropskou ústavu ratifikovalo 18 členských států: 16 parlamentní ratifikací, ve dvou členských státech proběhla ratifikace v referendech.

Česká republika Evropskou ústavní smlouvu neratifikovala. Na začátku dubna 2007 vydala koalice vládnoucích stran společné stanovisko k budoucí podobě nového dokumentu. Strany se mj. shodly, že by dokument neměl nést název „ústava“ a měl by

---

²⁸ *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2005. 482 s. ISBN 92-824-3108-8.

být vyjednáán ještě před rokem 2009. Mezi velké odpůrce a kritiky Evropské ústavy patřil také prezident Václav Klaus.

6.1.4 Obnovené jednání

Německé předsednictví EU, které začalo 1. ledna 2007, již dopředu ohlašovalo, že se pokusí období reflexe ukončit a obnovit debatu, která by vedla k vyřešení patové situace, do které se Ústava po neúspěšném ratifikačním procesu dostala.

V úvahu připadalo několik možností, jak dále s Evropskou ústavou: pokusit se znovu přijmout tentýž text – tzn. přimět Francii a Nizozemsko, aby opakovaly referenda, a vyzvat státy, které text dosud neratifikovaly, aby tak učinily. Další možností bylo pohrbit Ústavu, Ústavu různými způsoby revidovat (např. odstranit sporné body), text kompletně předělat a nenazývat ho ústavou.

Úsilí Německa o oživení Evropské ústavy vyvrcholily během červnového summitu Evropské rady, na kterém se podařilo vypracovat znění dohody, na jejímž základě má být vypracována nová, tzv. Reformní smlouva týkající se Evropské unie a jejího fungování.²⁹

6.2 Lisabonská smlouva

19. října 2007, dvacet devět měsíců po odmítnutí Smlouvy zakládající Ústavu pro Evropu v referendech ve Francii a Nizozemí, se hlavy států a předsedové vlád 27 členských států shodli na textu Lisabonské smlouvy.

Říjnový neformální summit nejvyšších představitelů členských států v Lisabonu završil tvorbu textu Lisabonské smlouvy připravené mezivládní konferencí zahájenou 23. července 2007. Sjednaný text byl slavnostně podepsán 13. prosince 2007 v Lisabonu nejvyššími představiteli 27 členských států, čímž byl zahájen proces jeho ratifikace v jednotlivých členských zemích. Způsob jeho ratifikace je vnitřní záležitostí každého členského státu a záleží jen na jeho ústavních pravidlech, zda bude Smlouvu ratifikovat parlament, nebo zda bude k ratifikaci nutno vyhlásit i referendum. Předpokládalo se, že tento proces by měl být ve všech členských státech ukončen během roku 2008 tak, aby Smlouva mohla vstoupit v platnost 1. ledna 2009 před volbami do Evropského

---

²⁹ EUROSOP. *Smlouva o ústavě pro Evropu*. [online]. 2009, [cit. 20. března 2009]. Dostupné na WWW: <www.euroskop.cz/270/sekce/smlouva-o-ustave-pro-evropu>.

parlamentu. S výjimkou Irska, kde se konalo referendum, probíhalo v ostatních členských státech schvalování Smlouvy parlamentní cestou.

Lisabonská smlouva je založena na metodě novelizace stávajících smluv, která do těchto smluv po obsahové stránce vnese velkou část změn obsažených již v Ústavě pro Evropu. Přestože oficiálně ji tvoří jen sedm článků, ve skutečnosti těchto sedm článků obsahuje více než 350 novelizačních ustanovení primárního práva na 152 stranách textu, k nimž je připojeno ještě 13 protokolů a 65 deklarací.

Lisabonská smlouva mění tři dokumenty: Smlouvu o Evropské unii, Smlouvu o založení Evropského společenství, která bude nově nazvána Smlouvou o fungování Evropské unie, a Smlouvu o založení Evropského společenství pro atomovou energii.³⁰

6.2.1 Demokratičtější a transparentnější Evropa

Lisabonská smlouva posiluje úlohu Evropského parlamentu i národních parlamentů, dává občanům více možností, jak vyjádřit svůj názor, a lépe vymezuje rozdělení pravomocí mezi EU a členské státy.

Bude posílena úloha Evropského parlamentu. Evropský parlament, který je přímo volený občany EU, získá významné nové pravomoci ve vztahu k evropským právním předpisům, rozpočtu a mezinárodním smlouvám. Zejména rozšíření postupu spolurozhodování do nových oblastí zajistí rovnocenné postavení Evropského parlamentu vůči Radě, jež zastupuje členské státy, při schvalování většiny právních předpisů EU.

Větší zapojení národních parlamentů. Národní parlamenty se budou moci lépe zapojit do činnosti EU, a to zejména díky novému mechanismu sledování toho, zda Unie přijímá opatření pouze tam, kde je činnost na evropské úrovni efektivnější z hlediska požadovaných výsledků (zásada subsidiarity). Spolu s rozšířením pravomocí Evropského parlamentu znamená tato změna posílení demokracie a legitimacy v rozhodovacích postupech EU.

Silnější hlas pro občany, díky tzv. „občanské iniciativě“ bude moci jeden milion občanů z většího počtu členských států vyzvat Komisi k předložení určitých návrhů.

---

³⁰ PITROVÁ, L. A. KOL. *Když se řekne Lisabonská smlouva...* Praha : Odbor informování o evropských záležitostech, 2008. 156 s. ISBN 978-80-87041-48-2.

Díky přehlednému rozdělení pravomocí bude jasnější, co dělají členské státy a co Evropská unie. Lisabonská smlouva poprvé výslovně uznává možnost vystoupení z Unie.

6.2.2 Efektivnější Evropa

Lisabonská smlouva zjednodušuje rozhodovací postupy a pravidla hlasování, racionalizuje a modernizuje instituce, aby byly přizpůsobené 27 členům, zvyšuje akceschopnost EU v prioritních oblastech.

Efektivní rozhodování – hlasování kvalifikovanou většinou v Radě bude rozšířeno do nových oblastí, čímž se rozhodování zrychlí a zefektivní. Od roku 2014 se bude kvalifikovaná většina počítat na základě dvojí většiny členských států a obyvatel, která je odrazem dvojí legitimacy EU. Dvojí většiny bude dosaženo, pokud souhlas s návrhem vysloví 55 % členských států, které představují nejméně 65 % obyvatel Unie.

Smlouva vytváří funkci předsedy Evropské rady, který bude volen na dva a půl roku, zavádí přímou vazbu mezi volbou předsedy Komise a výsledky voleb do Evropského parlamentu, obsahuje nová ustanovení o složení Evropského parlamentu a o snížení počtu členů Komise a stanoví jasnější pravidla pro posílenou spolupráci a jasnější finanční ustanovení.

Smlouva zvyšuje akceschopnost EU v několika oblastech, jimž občané v současnosti přikládají velký význam. Jedná se zejména o boj proti terorismu a trestné činnosti a další otázky z oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. Do určité míry se to týká i dalších oblastí, a to především energetické politiky, veřejného zdraví, civilní ochrany, změny klimatu, služeb obecného zájmu, atd.

6.2.3 Evropa práv a hodnot, zajišťující svobodu, solidaritu a bezpečnost

Lisabonská smlouva umožňuje účinnější prosazování hodnot EU, zakotvuje Listinu základních práv jako součást primárního evropského práva a poskytuje nové mechanismy pro zajištění solidarity a lepší ochrany občanů.

Smlouva rozvádí a posiluje hodnoty a cíle, na nichž je EU založena. Tyto hodnoty by měly sloužit jako reference pro občany a ukazovat partnerům ve světě, co Evropa nabízí.

Smlouva zachovává stávající práva a zavádí nová. Zejména zaručuje svobody a zásady zakotvené v Listině základních práv a činí Listinu právně závaznou. To se týká občanských, politických, hospodářských a sociálních práv.

Smlouva stanoví, že EU a její členské státy budou jednat společně v duchu solidarity, pokud by některý členský stát byl cílem teroristického útoku nebo obětí přírodní nebo člověkem způsobené pohromy. EU získá větší akceschopnost v oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti.

6.2.4 Evropa jako globální aktér

Lisabonská smlouva zajistí soudržnost jednotlivých složek evropské politiky vnějších vztahů při tvorbě a přijímání nových politik. EU tak získá ve vztazích se svými partnery ve světě jasný hlas a bude moci využít svůj hospodářský, humanitární, politický a diplomatický potenciál k prosazování evropských zájmů a hodnot ve světě, při současném respektování zahraničněpolitických zájmů jednotlivých členských států.

Nová funkce vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který bude zároveň místopředsedou Komise, zajistí větší soudržnost, viditelnost a účinek vnější činnosti EU.

Právní subjektivita EU posílí vyjednávací pozici Unie a zvýší efektivitu její činnosti na mezinárodní scéně a její viditelnosti pro partnerské země a mezinárodní organizace.³¹

6.2.5 Ratifikace v ČR

V České republice musí Lisabonskou smlouvu schválit obě komory Parlamentu ústavní většinou. Pro Smlouvu tedy musí hlasovat tři pětiny poslanců i senátorů.

Poslanecká sněmovna schválila Lisabonskou smlouvu 18. února 2009. Pro přijetí dokumentu hlasovalo 125 ze 197 přítomných poslanců.

V Senátu se schvalovací proces prozatím pozastavil. Nejprve se Senát na podnět Evropského výboru obrátil na Ústavní soud s žádostí o ústavní přezkum Smlouvy. Ten

---

³¹ EUROPA. *Lisabonská smlouva*. [online]. 2009, [cit. 20. března 2009]. Dostupné na WWW: <http://europa.eu/lisbontreaty/glance/index_cs.htm>.

se měl zaměřit na šest oblastí dokumentu. Ústavní soud ČR rozhodl, že šest zkoumaných částí Lisabonské smlouvy není v rozporu s českou ústavou.

Následně nechal Senát Smlouvu projednat svými výbory. Prozatím bylo další projednávání na plenárním shromáždění odsunuto až poté, co budou schváleny jednací řády obou komor. Senát bude o Lisabonské smlouvě rozhodovat zřejmě v dubnu. Ratifikace Smlouvy v České republice skončí tehdy, až ji schválí i Senát a podepíše prezident. Česko je vedle Irska poslední zemí, která Smlouvu neratifikovala. Prezident Václav Klaus řekl, že nebude stát Lisabonu v cestě, pokud se pro něj vysloví i Irsko. Tam se postoj k Lisabonské smlouvě mění. Tamní média píší o tom, že hospodářská krize mínění Irů změnila a že by opakované referendum Smlouvu schválilo.³²

---

³² EUROSOP. *Sněmovna schválila Lisabonskou smlouvu*. [online]. 2009, [cit. 20. března 2009]. Dostupné na WWW: <www.euroskop.cz/195/10854/clanek/snemovna-schvalila-lisabonskou-smlouvu>.

Závěr

Založením Společenství omezily členské státy svou legislativní suverenitu a vytvořily svébytný právní řád, který je pro jejich státní příslušníky i pro ně samotné závazný a který je třeba před jejich soudy aplikovat. Jednotný právní režim v rámci Evropského společenství vyžaduje existenci jednotné právní úpravy. Ta spočívá především v přijetí jednotných právních norem.

Podle mého názoru je správné, že členské státy v určitých oblastech omezily svou suverenitu a všichni členové se řídí stejným sjednoceným právem. Je potřeba, aby ve všech členských státech EU bylo právo Společenství uplatňováno stejně. Ovšem státy se nevzdaly své suverenity bez toho, aby si zaručily svou silnou pozici v rozhodovacím procesu. Například v současné době předsedá Česká republika v Radě EU. Předsednictví je jedním z nejdůležitějších nástrojů pro prosazování zájmů každé členské země EU a pro ovlivňování činnosti a chodu celé Unie.

Potřeba sjednoceného práva je dána zejména nutností zajistit prostředí svobodné a rovné soutěže pro hospodářské subjekty, které je zapotřebí pro vytvoření jednotného vnitřního trhu. Myslím si, že aplikace jednotného práva může být pro členské státy v některých případech přítěží, ale na druhou stranu je tato aplikace výhodná, protože odbourává či napomáhá odstraňovat překážky pohybu osob, zboží, služeb, kapitálu, ale i soudních rozsudků a tím zajišťuje efektivitu práva a podporuje ekonomický růst.

Stále více evropských zemí je ochotno přizpůsobit se „pravidlům“ Unie. Evropská unie se neustále vyvíjí. Na začátku procesu evropské integrace bylo šest zakládajících států, a od roku 2007, kdy bylo poslední rozšíření, má Evropská unie 27 členských zemí a další státy o členství požádaly. Ovšem jsou i země, které odmítly vstoupit do Evropské unie. Domnívám se, že nejde říct, že být členem Unie je výhodné nebo nevýhodné. Členství v EU má své klady (např. dotace, volný pohyb osob, ...), ale i zápory (např. přizpůsobení se právu ES, ...). Být součástí Evropské unie znamená patřit do společnosti nejvyspělejších světových demokracií, a to je zárukou bezpečnosti a mírového vývoje.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

1. *101 otázek o Evropské unii*. Praha : Informační kancelář Evropského parlamentu. PP&Consulting, s. r. o., 2008. 64 s.
2. *ABC práva Evropských společenství*. 1. vyd. Praha : Informační centrum Evropské unie, 2001. 116 s. ISBN 80-238-7448-9.
3. *Amsterodamská smlouva*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 277 s. ISBN 80-85864-73-8.
4. *Evropský parlament*. Praha : Informační kancelář Evropského parlamentu. Česká tvůrčí, s. r. o., 2007. 48 s.
5. GUÉGUEN, D. *Průvodce labyrintem Evropských společenství*. Přel. Sadloňová, Z. 1. vyd. Mladé léta, 1993. 116 s. ISBN 80-06-00537-0.
6. MEZIHORÁK, F. *Průvodce evropanstvím*. Olomouc : ALDA, 1997. 150 s. ISBN 80-85600-42-0.
7. MIKEŠTÍK, A., VOŠAHLÍK, J. *Malá encyklopedie Evropské unie*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1997. 255 s. ISBN 80-85864-34-7.
8. PAJAC, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí, 2000. 179 s. ISBN 80-8634504-1.
9. PITROVÁ, L. A KOL. *Když se řekne Lisabonská smlouva...* 1. vyd. Praha : Odbor informování o evropských záležitostech, 2008. 156 s. ISBN 978-80-87041-48-2.
10. PROUZA, D., ZAJÍČKOVÁ, E. *Základy práva Evropské unie*. 1. vyd. České Budějovice : VŠERS, 2007. 156 s. ISBN 978-80-86708-45-4.
11. *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2005. 482 s. ISBN 92-824-3108-8.
12. ŠIŠKOVÁ, N., TÝČ, V. *Sbližování českého práva s právem ES*. Praha : Linde, a. s., 1997. 214 s. ISBN 80-7201-059-X.
13. TICHÝ, L., KRÁL, R. *Smlouva o Evropské unii. Smlouva o založení Evropského společenství*. Praha : VICTORIA PUBLISHING, a. s., 1994. 243 s. ISBN 80-85865-02-5.
14. TICHÝ, L., ARNOLD, R. *Evropské právo*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 1999. 915 s. ISBN 80-7179-113-X.
15. TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde, a. s., 2004. 306 s. ISBN 80-7201-478-1.

16. VESELÝ, Z. *Smlouvy, pakty, dohody*. 1. vyd. Praha : EPOCHA, s. r. o., 2002. 162 s. ISBN 80-86328-05-8.

Elektronické zdroje

1. CURIA. *Soudní dvůr Evropských společenství*. [online]. 2009, [cit. 17. března 2009]. Dostupné na WWW: <http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index_cje.htm>.
2. Hamouzová, I. *Schumanův plán*. [online]. 8. května 2008. [cit. 16. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://ct24.cz/kalendarium/14416-byl-prenesen-schumanuv-plan/>>.
3. EUROPA. *Lisabonská smlouva*. [online]. 2009, [cit. 20. března 2009]. Dostupné na WWW: <http://europa.eu/lisbontreaty/glance/index_cs.htm>.
4. EUROSKOP. *Evropská komise*. [online]. 2009, [cit. 16. února 2009]. Dostupné na WWW: <www.euroskop.cz/109/sekce/zakladni-informace/>.
5. EUROSKOP. *Rada Evropské unie*. [online]. 2009, [cit. 16. února 2009]. Dostupné na WWW: <www.euroskop.cz/100/sekce/organy-rady-eu/>.
6. EUROSKOP. *Soud prvního stupně*. [online]. 2009, [cit. 17. března 2009]. Dostupné na WWW: <<http://euroskop.cz/102/sekce/soud-prvniho-stupne/>>.
7. EUROSKOP. *Smlouva o ústavě pro Evropu*. [online]. 2009, [cit. 20. března 2009]. Dostupné na WWW: <www.euroskop.cz/270/sekce/smlouva-o-ustave-pro-evropu>.
8. EUROSKOP. *Sněmovna schválila Lisabonskou smlouvu..* [online]. 2009, [cit. 20. března 2009]. Dostupné na WWW: <www.euroskop.cz/195/10854/clanek/snemovna-schvalila-lisabonskou-smlouvu>.
9. WIKIPEDIA. *Evropská unie*. [online]. 2009, [cit. 16. února 2009]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_unie>.

Seznam zkratk

EHS	Evropské hospodářské společenství
EP	Evropský parlament
ES	Evropská společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
EUROATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
GATS	Všeobecná dohoda o obchodu se službami
GATT 1994	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
SES	Smlouva o založení Evropského společenství
SPS	Soud prvního stupně
WTO	Světová obchodní organizace

Abstrakt

Karášková, Z. *Právo a legislativa Evropské unie: bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2009. 64 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Dušek, Ing. Ladislav Skořepa, Ph.D.

Klíčová slova: členské státy, Evropská unie, evropské právo, instituce EU, legislativní proces, prameny práva, právní řád, právo, pravomoc, primární právo, rozhodování, sekundární právo, smlouvy, soudy.

Práce se zabývá právem a legislativou Evropské unie. Popisuje zakládající smlouvy, které byly několikrát pozměněny a doplněny dalšími smlouvami. Dále se práce věnuje legislativnímu procesu Evropské unie, pramenům práva EU, legislativě EU, aktérům rozhodovacího procesu, soudnictví EU (Evropskému soudnímu dvoru a Soudu prvního stupně), odmítnuté Ústavní smlouvě, od průběhu její tvorby až po zamítnutí smlouvy a na konec se práce věnuje Lisabonské smlouvě, co mění a jaký je průběh její ratifikace v České republice.

Abstract

Karášková, Z. *Law and legislation within the EU : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2009. 64 p.
Supervisor: Ing. Jiří Dušek, Ing. Ladislav Skořepa, Ph.D.

Key words: Member States, European Union, European law, EU institutions, legislative process, sources of law, the rule of law, law, power, primary law, decision, secondary legislation, treaties, courts.

The work deals with law and legislation of the European Union. Describes the founding treaties, which have been amended several times and supplemented by additional agreements. Furthermore, the work deals with the European Union legislative process, sources of EU law, EU legislation, the actors in decision-making, the judiciary EU (European Court of Justice and the Court of First Instance), rejected the Constitutional Treaty, from the course of her work to reject the contract and at the end of the work deals Lisbon Treaty, as amended, and the conduct of its ratification in the Czech Republic .